יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

(ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע — זעה זייט 9.)

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 213	Łódź, Wtorek, 12 września 1933 r.	עלפטער יאהרגאנג	לאדז, דינסטאג, כ"א אלול תרצ"ג	№ 213

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

א קאמיסאר אין לאדזער ק.ק.א.

נעכטען 8 א זייגער אין אווענד איז פאר-געקומען א נארמאלע זיצונג פון ראט פון ק. ק. א. (קאמונאלע אפשפארונגס-קאסע).

דער אנוועזענדער קאמיסאר איינוש, וואיע-וואדזקי, האט פאר דער ערעפנונג פון דער זיצונג איבערגעלעזען א באשטימונג פון וואיעוואדע, אז דער ראט און די פערוואלטונג פון ק. ק. א. ווערען אויפגעלעזט און עס ווערט בעשטימט א קאמיסאר. אלס קאמיסאר איז בעשטימט געווארען ה' רודניצקי.

* * *

נעכטען בייטאג איז פארגעקומען א בעראטונג פון די סאציאליסטישע פארטייען פ. פ. ס., בונד, לינקע פועלי ציון און דייטשע ארבייטס-ווענען ארויסטרעטען פון ק. ק. א. אין צוזאמענ-האנג דערמיט, וואס עס איז בעשטימט געווארען א קאמיסאר אין מאגיסטראט. אויף דער בערא-טונג איז צו קיין הסכם נישט געקומען צווישען די אלע פערטרעטענדע פארטייען.

אויף דער זיצונג פון ראט פון ק.ק.א. וואס איז פארגעקומען אין אווענד, האבען די פערטרע-טער פון פ.פ.ס. און „בונד" געוואלט פארלעזען זייערע דעקלאראציעס אין וועלכע זיי ערקלערען, אז זיי טרעטען ארויס פון ראט, נאר נאך דער ערקלערונג פון קאמיסאר וואיעוואדזקי איז די זי-צונג ווייטער נישט געפיהרט געווארען.

און אין צוג בעפאלען געווארען דורך נאציס, — האט דער פערטרעטער פון דער נאציאנאל-סאציא-ליסטישער פארטיי, רודאלף העס, ארויסגעגעבען א ספעציעלען בעפעהל צו אלע נאציאנאל-סאציא-ליסטען; אין דאזיגען בעפעהל ווערט געזאגט, אז קאמוניסטישע און מארקסיסטישע שפיצלען פרא-וואצירען די שטורם-אפטיילונגען, זיי זאלען אנ-פאלען אויף אויסלענדישע בירגער און אזוי ארום ארויסרופען פאליטישע שוועריגקייטען אין דייטש-לאנד; דעריבער ווארענט העס, מען זאל זיך נישט לאזען פראוואצירען, אין געגענטייל וועט מען שטרענג בעשטראפט ווערען און זאגאר אויס-געשלאסען ווערען פון דער נאציאנאל-סאציאליס-טישער פארטיי.

קאנאדער יודען קניפען אז האנדעלס-בעציהונגען מיט פוילען

נ י ו - י א ר ק, 11 (ספ. טעל.)

פון מאנטרעאל (גרעסטע שטאדט אין קא-נאדע) מעלדעט מען, אז א רייהע אנגעזעהענע יודי-שע כלל-טוער, ווי דעפוטאט דזשייקאבס, רעדאק-טאר וואלאפסקי און אנדערע בעמיהען זיך וועגען דעם, אז קאנאדא זאל אנקניפען נעהנטערע האנ-דעלס-בעציהונגען מיט פוילען און אז א גאנצע רייהע ארטיקלען, וואס קאנאדא האט ביז איצט גע-בראכט פון דייטשלאנד, זאל זי איצט ברענגען פון פוילען. עס ווערט געשאפען צו דעם ציל אין קאנאדא א פויליש-יודישער פעראיין. דאס וועט האבען א גרויסע בעדייטונג פאר פוילען, ווייל דאס וועט קאנען דאדורך פערגרעסערען איהר עקספארט קיין קאנאדא.

שטימען אין ענגלאנד וועגען צונעמען דעם פוילישען קארידאר

ל א נ ד א ן, 11 (ספ. טעל.)

די דייטשע פראפאגאנדע מאכט ווייטער די גרעסטע אנשטרענגונגען, אז די ענגלישע פרעסע זאל שרייבען לטובת דייטשלאנד. אין היינטיגען „דיילי מירער", וואס געהערט צום לארד ראטהע-מער, איז אפגעדרוקט א גרויס ארטיקעל, אז אום צו ראטעווען דעם וועלט-שלום, מוז מען ווי אמ-שנעלסטען אפשאפען די אונגערעכטיגקייט פון ווערסאילער טראקטאט און, קודם-כל, דעם „פוילי-שען קארידאר", וואס בעדראהט דעם וועלט-שלום.

אויפרוף פון „אגודת הרבנים" צו דער יוד. בעפעלקערונג
צו צייכענען די פוילישע אינערליכע הלוואה

ו א ר ש א, 11 (יט"א טעלעפאניש)

די „אגודת הרבנים" האט ארויסגעלאזט אן אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג, אין וועלכע ס'ווערט אויפגעפאדערט צו צייכענען די פוילישע נאציאנאלע אינערליכע הלוואה.

פראנצויזישע רעגירונג אינטערווענירט
וועגען 2 צושלאגענע פראנצויזישע יודען אין דייטשלאנד

פ א ר י ז, 11 (ספ. טעל.) צוליצ'ן דעמארש פון פראנצויזישען געזאנדטען אין בערלין וועגען דעם, וואס מען האט געשלאגען צוויי פראנצויזישע יודען וועלכע זענען דורכגעפאהרען דייטשלאנד

מיט ערשיטערט שטעהען מיר פאר דעם פרישען קבר פון אונזער יונג-פער-שטארבענעם, אונפערגעסליכען מיטארבייטער

נ"ע יצחק רארמאן

אין פערשטארבענעם פערלירען מיר א האפנונגספולען און טרייען בעאמטען, וועלכער האט זיך אויסגעצייכענט מיט זיינע פעהיגקייטען און מעלות.

זיין אנדענקען וועלען מיר שטענדיג מיט עהרע דערמאהנען! תנצב"ה

ראט, פערוואלטונג און דירעקציע

פון באנק קופיעצקא-קרעדיטאווי ספ. אין לאדז.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז פון אונז אוועקגעריסען געווארן אונזער בעסטער חבר, געטרייער פריינד און בעגאבטער מיטארבייטער

נ"ע יצחק רארמאן

זיין פריינדשאפטליכעס און ליבענספולע בענעהמען, זיינע פעהיגקייטען און פלייס האבען איהם שטענדיג געשטעלט אין אונזער ערשטער רייה. מיט זיינע גוטע כאראקטער-אייגענשאפטען האט ער אונז שטענדיג גערינט אלס ביישפיל.

זיין אנדענקען וועט אונז שטענדיג טייער זיין! חבל על דאבדין ולא משתכחין!

די בעאמטע פון באנק קופיעצקא-קרעדיטאווי ספ. אין לאדז.

פעראורטיילען די יודען-פערפאָלגונגען אין דייטשלאַנד

דאס איז די יודישע פאָדערונג צום מינדערהייטען-קאָנגרעס

גענף, 11 (יט"א טעלעגראַפיש)

לעאָ מאָצקין האָט געמעלד'ן דעם פּרעזי-דענט פון מינדערהייטען-קאָנגרעס, אז די יודישע מינדערהייטען וועלען זיך בעטייליגען אין דעם מינדערהייטען-קאָנגרעס נאָר אונטער צוויי בעדינגונגען: אז מ'וועט זיכערן אַ נישט בעשטערטע דיסקוסיע איבערן מצב פון די יודען אין דייטש-לאַנד, און אויב ס'וועט אָנגענומען ווערען אַ רע-זאָלוציע, וועלכע וועט אין קלאָהרע ווערטער פער-אורטיילען די יודען-פערפאָלגונגען אין דייטשלאַנד.

פוילישער לופט-פליהער

זיך פערמאָסטען אויף אַ רעקאָרד פון ווייט פליהען

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר-רעספּאָנדענט) היינט האַלב 11 פאַרמיטאָג זענען אָפּגעפלויגען פון וואַרשאַ דער דירעקטאָר פון ציוויל לופט פליה-דעפּאַרטאַמענט ביים קאָמוניקאַציע מיניסטעריום פּולק. פיליפּאָוויטש און קאַפּיטאַן לע-וואַביעווסקי מיט'ן ציל צו שלאָגן רעקאָרד פון ווייט פליהען.

די פליה-ליניע איז אָנגעצייכנט דורך סאָוועטען-פערבאַנד און דער ריכטונג פון סיביר.

א נייער פראָיעקט

צו ערלויבען געוועלבער עפענען עטליכע שעה זונטאָג

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)

אין די רעגירונגס-קרייזען איז ווידער ער-וועקט געוואָרען דער פראָיעקט וועגען איינפיהרען געוויסע פערלייכטערונגען אין זונטאָג-רוה געזעץ, און נעמליך, אַז קראָמען פון שפייז, מילך און פלייש זאָלען קאָנען אָפען זיין זונטאָג 2 שעה אין דער פריה, און פריזיר-אַנשטאַלטען 4 שעה אין דער פריה. עס האַנדעלט זיך וועגען מאַכען בעקוועמ-ער דער אַלגעמיינער בעפעלקערונג דאָס איינ-קויפען שפייז-זאַכען. דער פראָיעקט ווערט בע-טראַכט דורך דעם עקאָנאָמישען ראַט פון מיניסטאָרען-קאַבינעט.

יאַפּאַן וועט שליסען א נישט-אָנגרייפס-פאַקט מיט ראַטען-פערבאַנד

בערלין, 11 (ספּ. טעל.)

„קריייץ-צייטונג“ בריינגט אַ ידיעה פון טאָקיאָ אַז יאַפּאַנס אויסען-פּאָליטיק געהט אין דער ריכטונג 1) צו שליסען מיט ראַטען-פערבאַנד אַ נישט-אָנגריפס-פּאַקט, 2) זיך צוריקציהען פון דער איי-ראָפּעאישער פּאָליטיק, 3) אָפּהיטען דעם פּרינציפּ „אַזיע פאַר אַזיאַטען“, 4) פעראייניגען די מאָנ-גאָלישע פעלקער, 5) דאָס בעהערשען דעם שטילען אָקעאַן, געהערט נאָר צו יאַפּאַן.

דער מלוכה-פּרעזידענט פאָהרט קיין פּוזען

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָר-רעספּאָנדענט). היינט פאָהרט אַרויס דער מלוכה-פּרעזידענט פון ספּאַלע קיין פּוזען, ווו ער וועט זיין אַנוועזענד אויפ'ן צוזאַמענפאָהר פון די באַטור-מאַשער.

דער מלוכה-פּרעזידענט וועט זיין צוויי טאָג אין פּוזען, און מאָרגען קומט פאָר אַ ראַוט אין שלאָס לכבוד דעם צוזאַמענפאָהר.

דר. מעד.

מ. העללער

ספּעצ. פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוואַכע

צוריקגעקעהרט

8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89

23-סטער ימים-נוראים אין זאַל פילהאַרמאָניע נאַרוטאַוויטשאַ 20

ראש-השנה ויום-כפור וועט דאַוונען אין זאַל פילהאַרמאָניע דער פענאָמענאַלער

חזן און זינגער ה' משה פּריס

(וועלכער פערמאָגט אַ ערשטקלאַסיגע לירישע טענאָר-שטימע מיט זעהר אַ הערליכער קאָלאָראַטור און אַ פיינע דיקציע)

בעגלייטען וועט איהם אַ גוט איינשטודירטע כאָר פון 40 פערזאָן אונטער דער לייטונג פון דירעגענט און קאָמפּאָזיטאָר ה' הערץ רוביו.

בילעטען-פערקויף פאַנגט זיך אָן זונטאָג י"ט אלול 10-טען ווערשעשיען און טעגליך אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע פון 9 פריה ביז 8 אָוונט.

די פּרייזען פון די בילעטען זענען ערמעסיגט. מתפּללים קומט און איבערציינגט איך! נאָרדעראַבע פּרייז!

בעמערקונג: די געלדער פון די נדרים ונדבות ביי די עליות איז בעשטימט לטובת קרן קימת לישראל.

7-קלאַסיגע שולע און פרעבעל-שולע

קאַצענעלזאָן-נאַחומאָוו

פּאַמאַרסקאַ 20 (צווייטער דורכגאַנג סאַלנאַ 4) — טעל. 01-177

איינשרייבונגען פון נייע שילער ווערען אָנגענומען אין אַלע קלאַסען, ווי אויך פאַר צוזאַמענקלעבטע קינדער פון 5 יאָהר אין A° (פאָרבערייטונגס-קלאַס).

אין פרעבעל-שולע ווערען אָנגענומען קינדער פון 3 יאָהר אָן.

ביי דער שולע עקזיסטירט אַ נאָכמיטאָג-הנחה-שולע פאַר אונבעמיטעלטע אָדער פיזיש-שוואַכע קינדער.

אונטערריכטס-שפּראַך אין שולע, ווי אויך אין פרעבעל-שולע — פּויליש. די העברעאישע שפּראַך און די למודי-קודש זענען געשטעלט אויף דער העכ-סטער מדרגה. די פאָרמאַלימעט מיט דער שול-מאַכט ערלעדיגט די קאָנצעסיע.

די למודים האָבען זיך שוין אָנגעהויבען.

דער לאָקאַל פון שולע איז פערגרעסערט. איינשרייבונגען פון 10 פריה ביז 2 נ"מ.

אכטונג! דער שול-פּראָגראַם איז צוגעפּאַסט צום נייעם געזעץ פאַר רעאָרגאַניזאַציע פון נאַציאָנאַלען שול-וועזען. נאָך'ן ענדיגען פון 7 אָדזשיאַלען טרעטען די שילער אַריין אין אַ האַנדעלס- אָדער פאַך-שולע, און נאָך 6 אָדזשיאַלען אין גימנאַזיום. די פּרייזען פון שכר-למוד זענען בעדייטענד פערקלענערט.

אכטונג, מוזיק-ליבהאָבער!

דער בעקאַנטער מוזיק לעהרער

י. טויבע איז צוריקגעקומען

און נעהמט אָן לעקציעס אויף פידעל, קלאַוויר און מאַנדאָלין מיט אַ גע-קירצטער מעטאָדע. פאָרטשריט געזיכערט.

ס'ווערען אויך אָנגענומען האָכצייטען און פערשידענע פערוויילונגען.

מיט אכטונג

י. טויבע, אַל. 1. מאַי 18

בעם: מיין ערשטקלאַסיגער אָרקעסטער פיהרט אויס די לעצטע נייעסטע שלאַגערן מיט די נייעסטע אינסטרומענטען.

געדענקט דעם אַדרעס: אַל. I מאַי 18

KOMITET SYNAGOGI przy Al. Kościuszki

niniejszem podaje do wiadomości, że

wydzierżawienie miejsc na rok 1933/34

odbywać się będzie w kancelarji Synagogi w porządku następującym:

a) dn. 12, 13, 14, 18, 19 b. m. w godz. 3½ pop. do 7 wiecz.
b) dn. 15 b. m. w godz. 3—5½ popoł.
c) dn. 17 b. m. od godz. 10 r. do 1 pop. i od 3—7 wiecz
d) dn. 20 b. m. od godz. 10 rano do 1 popoł.

Osoby pragnące odnowić zeszłoroczną dzierżawę miejsc zechcą zgłosić się do kancelarji Synagogi najpóźniej do niedzieli, dn. 17 b. m. włącznie.

W związku ze spodziewanym licznym wpływem publiczności, **z powodu zaangażowania nowego Kantora,** kontrola biletów przy wejściu do Synagogi w roku bieżącym będzie wyjątkowo ścisła. **Uprasza się przeto o każdorazowe okazywanie biletów przy wejściu do Synagogi, gdyż osoby, nieposiadające biletów bezwzględnie wpuszczane nie będą.**

4725

וויכטיג פאַר דער אָרימער לאָדזשער בעפעלקערונג

דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז ס'איז ערעפענט געוואָרען דאָס

אַמבולאַטאָריום

ביים פּאַראיין „מלבוש ערומים“

שענקיעוויטשאַ 3/5,

וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן טאָג פון 9 פריה ביז 7 אָוו.

שיקט אויך אַרויס דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים

נעהמט אויך אָן געבורטען און אַלע אַרט אַנאַליזען. מינימאַלע אָבצאָה-לונגען.

די פערוואַלטונג.

דאָס בעוואוסטע שיך-מאַגאַזין

A. Ogórek

ZAWADZKA 11

טיילט מיט דער ג' קונדשאַפט, אַז דאָס געשעפט איז איבערגעטראָגן אין זעלבען הויז ZAWADZKA 11

אין ערשטען לאָקאַל רעכטס, דאָס הייסט פון דער פּיעטריקאָווער גאַס צו

און עמפּפעהלט צים הערבסט-סעזאָן אַ רייכען אויסוואַהל פון די נייעסטע קרעאַציעס **לוקסוס-שיך.**

הננו משתתפים בצערם הגדול של האחיות והאח גרוס במות עליהם

אביהם נ"ע

בעבודה בעד רעיון הבית"רי ימצא תנחומים.

בברכת תל-חי!

קן בית"ר בלודז.

Dr. med.

Haltrecht

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען

פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21

נעמט אָן פון 8—1 מיטאָג און פון 6—9 אָוונט

זונטאָג פון 10—1 בײַטאָג.

אַלע אַרט אַנאַליזען.

פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע-פּרייזן!

Dr

Wajnberg

ספּעצ. פון לונגען, הארץ און סקלעראָזי-קראַנקהייטען

וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145

טעל. 126-02.

נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אָוו.

לשמוע אל הרנה ואל התפלה

ס'ווערט געדאַוונט ראש השנה ויום כפור

צום 16-טען מאָל אין „ווייסע זאַל“ **זאַכאָדניאַ 43**

מיט דעם בעריהמטען טאַלאַנטפולען יונגען העלדען-טענאָר, וועלכען מ'איז געלונגען צו אַנגאַזשירען

ה' מיכאל סאָסנאָווסקי

בעקוועמע פּלעצער! היגיענישע איינריכטונג!

פּרובירט איך מיט פּלעצער!

פּלעצער ווערען פערדינגען פון היינט אָן און טעגליך פון 10 פריה ביז 11 אָוונד

מיט אכטונג י. מ. וויינטרויב.

4780

הננו משתתפים בצערם הגדול של האחות

בלה גרוס ומשפחתה במות עליהם

אביהם נ"ע

בעבודה בעד רעיוננו ימצאו תנחומים.

בברכת תל-חי!

קבוצה „השחר“.

די רעדעס אויף די שלוס-זיצונגען

פון דער יודישער וועלט-קאָנפערענץ אין גענף

גענף (יט"א) דער באַריכט פון די באַראַטונגען פון דער יודישער וועלט-קאָנפערענץ איז גענף האָט זיך אָנגעהויבן און געענדיגט מיט פאָלגענדע אַרויסטרעטונגען:

אויף דער אָפּשטאָגדיגער אָוונט-זיצונג פון דער קאָנפערענץ איז אַלס ערשטע רעדנערין אַרויס געטרעטען אַ פאָרשטעהערין פון׳ם פּראַיוויגטען קאָמיטעט אין פּוילען

פּרוי דיאַנאַ איינגער

וועלכע האָט געהאַלטען אַ קורצע אָבער זעהר שעהנע רעדע וועגען דער טעטיגקייט פון אַלפּוילישען פּראַיווינגטען קאָמיטעט ביים טראָגען הילף די פּליטים פון דייטשלאַנד. די רעדנערין ווייזט אָן, אַז ניט געקוקט אויף דער זעהר שווערער לאַגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פּוילען איז דאָך געזאַמעלט געוואָרען אַ גרעסערע געלד-סומע, אַ דאַנק, וועלכער עס איז געלונגען צו ראַטעווען פון אונטערגאַנג פיל יודישע פאַמיליעס, וועלכע זענען פאַרטריבען געוואָרען פון דייטשלאַנד דורך דער היטלער-רעגירונג. צוליב דער שווערער לאַגע פון די פּליטים איז נויטיג צו פאַרשטאַרקען די געלד-זאַמלונג נישט נאָר אין פּוילען נאָר אויך אין אַנדערע לענדער.

פּרוי איינגער שטרייכט אונטער, אַז די הויפּט-פליכט ביים דורכפיהרען די הילפס-אַקציע פאַר די פּליטים דאַרפען נעהמען אויף זיך די פרויען און די רעדנערין לעגט דעריבער פאָר, אַז עס זאָל געשאַפען ווערען אַן אינטערנאַציאָנאַלע פרויען-ליגע צו העלפען די קרבנות פון׳ם היטלעריזם.

צום סוף דריקט אויס פּרוי איינגער די מיינונג וועגען דער נויטווענדיגקייט צו פאַרשטאַרקען די גאַנצע אַנטי-היטלעריסטישע אַקציע און נישט אָפּצושטעלען איר׳ם קאַמף געגען היטלעריזם ביז׳ן ענדגילטיגען נצחון.

אַ שטאַרקען איינדרוק מאַכט די רעדע פון מיטגליד פון דער פּוילישער דעלעגאַציע ה׳

מ. טורקאָוו

דער רעדנער שטעלט פעסט מיט צופרידענהייט, אַז די גאַנצע קאָנפערענץ איז געווען איינייג אין דעם שאַרפען פּראָטעסט געגען די אונטערהאַנדלונגען מיט דער היטלער-רעגירונג און ווילען פאַרהאַנדלען דאָס יודישע פּראָבלעם אין אַ פּראָבלעם פון פאַקטענצן-האַנדעל, און געהט דאַן איבער צו בעהאַנדלען די פראַגע וועגען דער נויטווענדיגקייט צו רעאָרגאַניזירען די הילפס-אַקציע פאַר די פּליטים פון דייטשלאַנד. די פּראַקטיק פון די לעצטע פּאָר חדשים האָט קלאָר און בולט בעוויזען, אַז עס קען נישט זיין קיין רייד וועגען אַ וועלכער עס איז ערפאָלגרייכער פּאָליטישער און ווירטשאַפט-ליכער אַקציע געגען היטלעריזם, אויב מען וועט גלייכצייטיג אויך נישט אָרגאַניזירען ווי געהעריג די קאָנסטרוקטיווע הילפס-אַקציע פאַר די פּליטים די דעלעגאַציע פון פּוילען פאָדערט דעריבער אויף די יודען פון יענע לענדער, וואָס זעהען נישט מיט זייערע אויגען דאָס גרויסע אומגליק פון אונזערע ברידער אין דייטשלאַנד, צו פאַראייניגטליכען און קאָאָרדינירען די גאַנצע הילפס-אַקציע פאַר די דייטשע יודען.

די ... פּראָפּאַגאַנדע פאַר׳ן היטלעריזם איז, אויב עס געלונגט צו שאַפען אַ שטימונג פון אומצופרידענהייט צווישען די פּליטים פון דייטשלאַנד און עס איז דאָך בעוואוסט, אַז אין איינציגע הילפס-קאָמיטעטען פון מערב-אייראָפּעאישע לענדער האָט מען אַזוי אויפגענומען די פּליטים, אַז זיי זענען אַוועק פאַרצווייפעלטע און ענטוישטע.

היטלער טריאומפירט, אויב ער זעהט אַזאַ מין צושטאַנד און דאָס שיקט אויך אָפּ אונזערע פּריהער אין דייטשלאַנד צו זאָגען אַ וואָרט אמת. די היינטיגע קאָנפערענץ מוז זאָגען קאַטעגאָריש געגען אַזאַ מין לאַגע פּראָטעסטירען (שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען).

עס דאַרף אויך אָנגעוויזען ווערען אויף נאָך אַן ערשיינונג, וואָס איז נישט נאָר אַ שעדליכע, נאָר טאַקע אַ נישט-דערלאָזבאַרע און סקאַנדאַלעזע.

אין די הילפס-קאָמיטעטען פון אַ גאַנצע ריי מערב-אייראָפּעאישע לענדער האָט מען זייט אַ געוויסע צייט אָנגעהויבען טיילען די פּליטים אויף דייטשע יודען און פּוילישע יודען.

מען בעהאַנדעלט נישט אין בעטראַכט, וואָס דער פּוילישער יוד האָט געוואוינט אין דייטשלאַנד צעהנדליגער יאָהרען, אַז זיינע קינדער זענען געבוירען און ערצויגען געוואָרען אין גייסט פון דער דייטשער קולטור, אַז זיי האָבען זייער גאַנצע עקזיסטענץ און לעבענס-שטייגער בעפעסטיגט אויף דער דייטשער ערד, אויב מ׳קומט אין אַ הילפס-קאָמיטעט מיט אַ פּוילישען פּאַס, שיקט מען איהם צו די פּוילישע יודען, מ׳טוט תמיד, אַז די קאָמיטעטען האָבען געלד נאָר פאַר דייטשע יודען (שטימען: דאָס איז אַ שאַנדע!).

דאָס איז נישט נאָר אַ שאַנדע דאָס איז אויך אַ ווערטאַג, וועלכען מיר מוזען דאָ פאַראורטיילען (שטאַרקע אַפּלאָדיסמענטען און פאַרשידענע צווישענרופען). אונזער ווערטאַג איז נאָך גרעסער דערמיט, וואָס דאָס געשעהט קודם-כל אין אַ לאַנד, וואו עס הערשט פרייהייט און גלייכהייט, וואו די רעגירונג בעציהט זיך מיט דער גרעסטער פריינד-ליכקייט צו יעדען קרבן פון׳ם היטלעריזם — דאָס געשעהט אין פראַנקרייך. מיר בעדויערן דאָס אויפ-ריכטיג, אָבער מיר מוזען דעם אמת דאָ זאָגען.

(אַ מומעל אין זאַל. איינציגע פראַנצויזישע דעלעגאַטען שרייען: דאָס איז נישט אמת! אַנדערע דעלעגאַטען, דערונטער טשעריקאָווער, יעפּרויקין און זשאַן פישער שרייען: עס איז אַלץ אמת! מען דאַרף זאָגען דעם גאַנצען אמת!).

עס טאָר נישט געמאַכט ווערען קיין שום אונ-טערשייד צווישען יוד און יוד, ווען עס קומט אַ פּליט פון דייטשלאַנד קיין פּוילען פרעגען מיר איהם נישט וואָסערען פּאַס ער האָט און אַפילו נישט, צו וועלכער רעליגיע ער געהערט. ביי אונז געניסען פון גלייכער הילף אַלע פּליטים, אַלץ איינס צי זיי האָבען דייטשע אָדער פּוילישע פּעסער, אַלץ איינס צי זיי זענען יודען אָדער קריסטען. מיר קעמפען בלויז געגען די מיסברויכען, וואָס ווערען בעגאַנגען דורך אונפעראַנטוואָרטליכע יחי-דים אויפ׳ן חשבון פון די אמת׳ע פּליטים.

צום סוף פון זיין רעדע רעדט אַרום ה׳ טורקאָוו דעם טראַגישען מצב פון די מלוכה׳לאָזע יודען, וואָס געפינען זיך אָהן שום דאָקומענטען און ווערען נישט אַריינגעלאָזען אין קיין שום לאַנד. זייער גורל איז די גרעסטע טראַגעדיע פון אונזער צייט און עס איז די פליכט אונטערצונעהמען אַ גרויסע אינטערנאַציאָנאַלע אַקציע, כדי זיי זאָלען פאַרשאַפען פּעסער און געבען אַ מעגליכקייט זיך צו בעוועגען איבער דער וועלט מיט מענשען צוגלייך.

די פאָרשטעהער פון דער פראַנצויזישער דעלעגאַציע

פּראָפ. ד"ר סאַם

און דער בעקאַנטער פראַנצויזיש-יודישער פּאָליטיקער

באַלאַך

בעמיהען זיך אָפּצושוואַכען דעם איינדרוק פון ה׳ טורקאָווס בעשולדיגונגען און געבען אָפּ ערקלערונגען, אַז די פאָרוואורפען געגען די הילפס-קאָמיטעטען אין פראַנקרייך זענען פאַלשע.

דערויף בעהמט אַ וואָרט דער בעקאַנטער יודישער היסטאָריקער

ה׳ טשעריקאָווער

וועלכער ערקלערט, אַז לײדער זענען די פאָרוואורפען פון ה׳ טורקאָוו פולשטענדיג ריכטיגע. אויב פּראָפ. סאַם און ה׳ באַלאַך לייקענען דאָס אָפּ, איז עס נאָר אַ בעווייז, אַז זיי קענען נאָר די פּראַקטישע לאַגע און עס וואָלט געווען געוואונשען, אַז זיי זאָלען זיך מיט׳ן ענין פאַראינטערעסירען, כדי דאָס זאָל אין דער צוקונפט שוין זיין אוממעגליך.

היטלער׳ס מלחמה-פּלענער געגען פּוילען און פראַנקרייך

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)

אין די פּוילישע קרייזען האָט געמאַכט אַ שטאַרקען איינדרוק אַ בוך אויף פּויליש וועגען „היטלעריזם", וואָס איז איצט ערשינען. דער מחבר אַ פּאָליאַק, ווייזט אָן אויפ׳ן גרונד פון היט-לער׳ס בוך „מיין קאַמף" און די רעדעס פון דעם „בעריהמטען" היטלעריסטישען „אויסערן-מיניסטער" מאַן ראָזענבערג, אַז אין דער צייט, וואָס די אַנ-דערע לענדער וויל היטלער אין דער נאָהענטער וועלט-מלחמה נאָר סתם אזוי אביסעל פערניכטען, האָט ער אָבער וועגען פּוילען אַ טייוולאַנישען פּלאַן, נעמליך: צו טוישען דורך גאַזען און באָמ-בעס די גאַנצע בעפעלקערונג. כדי פּוילען זאָל בלייבען אַ לעדיג לאַנד, אָהן מענשען. און דאָ זאָלען זיך קענען בעזעצען דייטשען. היטלער רופט דאָס אַן די „אָסט רוים" בעוועגונג פון דייטשטום. דער שרייבער פון בוך אַלאַרמירט די פּוילישע רעגירונג אויף די גרויסע רציחה-געפאַהר, וואָס דראָהט פון היטלערען, אויב פּוילען וועט נישט אָנגעהמען די אונגעוועהנליכע פערטיידיגונגס-מיטלען.

פּאַריז, 11 (ספּ. טעל.)

דער פראַנצויזישער שריפטשטעלער פּאַרטי-נאַקס פערעפענטליכט אין דער „עקאָ דע פּאַרי" די סענסאַציאָנעלע ידיעה, אַז היטלער האָט זיך געווענדעט צו פראַנקרייך מיט דעם פאָרשלאַג אויפ-צוהערען זיך צו בעוואָפענען געגען פראַנקרייך, נאָר דערפאַר זאָל מען איהם ערלויבען צו בעוואָפענען זיך געגען פּוילען. פראַנקרייך האָט דעם פאָרשלאַג אָפּגעוואָרפען.

אַמעריקאַ וועט אינטערווענירען אין קובאַ

ניו-יאָרק, 11 (ספּ. טעל.)

פון קובאַ מעלדעט מען, אַז דער קאָמוניס-טישער אויפשטאַנד נעהמט אָן דאָרט אַן׳אַלץ ערנס-טערן כאַראַקטער און רופט אַרויס די גרעסטע בעאונרוהיגונג ביי דער רעגירונג פון די פאַראייניגטע שטאַטען. נעכטען האָבען די קאָמוניסטען אין דער הויפּט שטאָדט פון קובאַ — אין האַוואַנאַ אָרגאַניזירט אַ ריזען-מיטינג, אויף וועלכען דאָס פאָלק איז געהעצט געוואָרען געגען די פאַראייניגטע שטאַטען און דערביי האָט מען גערופען צו דער-הרג׳ענען דעם באָמבאַסאַדאָר פון די פאַראייניגטע שטאַטען. די וואַשינגטאָנער רעגירונג איז דעריבער דעצידירט אויף אַ ווייט-געהענדער אינטערווענץ, כדי צו שיצען דאָס לעבען און פאַרמעגען פון איהרע בירגער.

פלוצלינג געשטאָרבען סטאַווסקי׳ס הויפּט-עדות

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)

קיין וואַרשאַ איז אָנגעקומען אַ ידיעה, וואָס האָבען אַ שייכות מיט דעם ארלאָזאָראָוו-מאָרד:

דער האָטעל-אייגענטימער אין ירושלים סור-דושעמאַן, וואָס איז דער עדות פון סטאַווסקי׳ן, אַז ביי איהם אין האָטעל האָט סטאַווסקי בענעכ-טיגט דעם קריטישען פרייטאָג-צו-נאַכט, איז פלוצ-לינג געשטאָרבען.

געפעלשט ווערט-פּאַפּירען אויף 3 מיליאָן זל.

וואַרשאַ, 11 (טעלעפאָניש)

דער אויספאָרשונגס-ריכטער פּשעוואָלאָצקי פיהרט יעצט אַן׳אויספאָרשונג אין אַן׳אויסערגע-וועהנליך סענסאַציאָנעלע באַנק-אַפערע.

זומער פאָריגעס יאָהר איז ארעסטירט געוואָ-רען דער דירעקטאָר פון „דענאַט-באַנק" אין קאַטאָ-וויץ, קלאַודיוש זשעלינסקי, וועלכער איז איבערגע-פירט געוואָרען אין דער מאָקאָטאָווער תפיסה אין וואַרשאַ.

זשעלינסקי האָט אויפן שטייגער פון קרוי-גער׳ן געהאַלטען אין איין פעלשען פאַרשידענע ווערט-פּאַפּירען פון אַ ריי דייטשע אונטערנעה-מונגען אויף אַ קיילעכדיגע סומע פון 3 מיליאָן זלאָטעס.

אויסער זשעלינסקי׳ן זענען אין דער אַפערע פערמישט נאָך 2 אינדוסטריעלער פון אויבער-שלעזיען.

אָנפאַלען אויף פּוילישע בירגער אין דאַנציג

דאַנציג, 11 (ספּ. טעל.)

שבת איז אָנגעגריפען געוואָרען אויף דער גלובבאַר-גאַס אין דאַנציג, היטלעריסטען בעפאַלען די פּוי-לישע בירגער לייב לעוויס און טשאַרנאָשיל. לעוויס איז פערוואונדעט געוואָרען.

אָפּגעשטעלט די יודישע איינוואַנדערונג קיין בראַזיליען

די אַנטי-יודישע אַקציע פון די אָרטיגע דייטשען

ריאָ-דע זשאַנעירא (יט"א) די אי-מיגראַציע פון יודען קיין בראַזיליען האָט כמעט ווי אויפגעהערט צוליב דעם, וואָס דאָס אַרבייטס-מיניסטעריום גיט לעצטענס נישט אַרויס קיין בע-שטעטיגונגען אויף אַרויסאָדערונגס-פּאַפּירען פון יודישע אימיגראַנטען.

ביז איצט איז דאָס בעשטעטיגען די פּאַפּי-רען אין מיניסטעריום געווען אַ געוועהנליכע פאָר-מאַליטעט און איז געגעבען געוואָרען יעדען, אָהן שום אויסנאַהם. איצט ווייזט זיך אַרויס, וועלען בלויז די פּאַפּירען פון יודען נישט בעשטעטיגט, פאַר אַלע אַנדערע ווערען נישט געמאַכט קיין שום שוועריגקייטען.

ווי מען שמועסט, זאָלען אין דעם זיין פאַר-מישט די דייטשען, וועלכע ווילען נישט דערלאָזען צו דער איינוואַנדערונג פון דייטשע יודען קיין בראַזיליען. אַ וויכטיגע ראָל זאָל דערביי שפּילען דער פּאָליציי-שעף, מילער, אַ דייטש, וועלכער האָט זיך טרויעריג בעריהמט געמאַכט מיט זיין אָפענער שנאה צו יודען בעת׳ן פאַרבאָטען דעם פּראָטעסט-מיטינג געגען דייטשלאַנד, ווען יודען זענען גע-שלאָגען געוואָרען אין די גאַסען און קאַפע-הייזער.

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער
BAJKA
נאָך אַ גרינדליכען רעמאָנט פון זאַל, וואָס איז אויסגעפרישט געוואָרען, ווערט דעמאָנ-סטרירט די פריילעכע קאָמעדיע א.נ.
קאָמענדינער
פון דער גנעדיגער דאַמע
אין די הויפּט-ראָלען:
Juljusz Csortos, Eva Fenyvesi
אמת׳ער ציגיינער-אָרקעסטער אונטער דער לײ-טונג פון IMRE MAGGARI
II
רעכט פון ליבע
אין די הויפּט-ראָלען:
Venera Aleksandresco
אָנהויב 4.30 נאָכמ. שבת און זונטאָג 12 בייטאָג
פּרייזען פון די פּלעצער אויף די ערשטע סעאַנסען צו 40 און 50 גר. אַלע פּלעצער.

Dr. med.
Czarnożył
POWROCIŁ
AL. KOSCIUSZKI 69, tel. 224-94.
Godziny przyjęć od 9–10 i od 4–6 popoł.

שענהייט - זיגט!
די מאָדערנסטע פּערפומעריע
J. DRUKIER
ZAWADZKA 5, tel. 175-92
עמפּפעהלט
די נייעסטע
פּערפומען
און אַלערליי
קאָסמעטיק
אין און אויסלענדישע
צו נידריגע פּרייזען
הורט און דעטייל
פאַר ענגראָסיסטען
ספּעציעל. ראַבאַט!

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 12 סעפטעמבער 1933

די גרויסע זארגען פון ענגלאנד
קאנקורענץ פון יאפאן און שנאה פון אירלאנד

אויף דער טאג־אָרדנונג פון ענגלישען לעבען שטייען איצט עטליכע זעהר וויכטיגע פראגען. איינע פון זיי ווערט מיט יעדען טאג אַלץ ערנסטער און דראָהענדער. דאָס איז די פראגע וועגען דער קאָנקורענץ מיט יאַפּאַן, וועגען יאַפּאַנס זוכענישען נאָך נייע מערק און טעריטאָריעס. און די דאזיגע מערק און טעריטאָריעס געפינען זיך דווקא אין די הענט פון די ענגלענדער.

אין „טיימס" איז נישט לאַנג געווען אָפּגעדרוקט אַ זעהר אינטערעסאַנטער בריף, אין וועלכען עס איז אויפגעקלערט געוואָרען, ווי אַזוי יאַפּאַן עראָבערט די ענגלישע מערק אויפ'ן ווייטען מזרח. יאַפּאַן שיקט אַרויס אויף די מערק סחורות צו אַזעלכע פרייזען, מיט וועלכע ענגלאַנד קאָן נישט קאָנקורירען. און די ענגלישע הורטאַווניקעס אויפ'ן ווייטען מזרח זענען געצוואונגען צו שרייבען צו די פאַבריקאַנטען פון ענגלאַנד, אַז זיי מוזען קויפען ביי די יאַפּאַנער, ווייל ביי זיי קריגט מען די זעלבע אויסאַרבייטונגען פאַר אַ העלפט געלד.

מיר זענען עדות דערפון, ווי די יאַפּאַנער פאַרכאַפּען אויפ'ן ווייטען מזרח די מערק, וועלכע האָבען שוין דאַכט זיך נאָכ'ן קריג נישט געקאָנט עקזיסטירען אָהן ענגלישע סחורות. אין גראַד יענע ענגלישע בלעטער, וועלכע פלעגען זיך ענטציקען פון יאַפּאַנס פּראָגרעס און מאַכען דעם לאַנד דעם גרעסטען קאָמפּלימענט, אַז דאָס איז גרויס־בריטאַניען פון ווייטען מזרח, אַז די בלעטער שרייען איצט וועגען דער שרעקליכער סכנה, וואָס דראָהט דער ענגלישער אינדוסטריע.

די צווייטע גאָר ערנסטע פראַגע, וואָס שטייט פאַר ענגלאַנד איז ווידער אַמאָל דער ענין אירלאַנד. עס האָט זיך געקאָנט האַלטען, אַז די דאָזיגע פראַגע איז איין מאָל פאַר אַלע מאָל געלעזט געוואָרען אין אָנהויב 1922. דער דורכשניטליכער אויסלענדער, פונקט, ווי איבריגענס דער דורכשניטליכער ענגלענדער האָט גאָר איצט נישט קיין אַהנונג וועגען דעם, וואָס פאַר אַ וואונד אירלאַנד איז געווען פאַר ענגלאַנד אין משך פון עטליכע יאָהרהונדערט, ביז די פראַגע איז ענדליך געלעזט געוואָרען מיט 11 יאָהר צוריק, און אירלאַנד האָט בעקומען פולע זעלבסטשטענדיגקייט.

פון יאָהר 1922 האָט דאָס קאַטוילישע אירלאַנד אַ זעלבסטשטענדיגען פּאַרלאַמענט, אייגענע מיליטער, אַנ'אייגענעם פלאָט, אייגענע געלד, די פרייע מלוכה אירלאַנד האָט אַפילו בעשלאָסען צו בעזייטיגען פון זייערע ערטער אַלע דענקמעלער, וועלכע זענען אין אירלענדישע שטעט געשטעלט געוואָרען דער קעניגין וויקטאָריא, געפינענדיג, אַז זיי זענען צו ווענינג קינסטלעריש.

אין משך פון דעם לאַנגען קאַמף געגען דער ענגלישער הערשאַפט האָט זיך ביי דער אירלענדישער בעפעלקערונג אויסגעאַרבייט אַנ'איינפאַכער, אָבער קלאָרער און פערשטענדליכער בליק בנוגע אַלע נויטען פון לאַנד:

פאַר וואָס איז אירלאַנד אָרים?

דערפאַר, ווייל עס ווערט אונטערדריקט דורך ענגלאַנד, האָט געענטפערט אויף דער פראַגע יעדער אירלענדער.

פאַרוואָס איז די אירלענדישע בעפעלקערונג פינסטער?

ווייל ענגלאַנד האַלט דאָס לאַנד אין פינסטערניש. איבריגענס איז עס גאָרנישט פינסטער, וואָלט זיך בעליידיגט יעדער אירלענדער.

דער אירלענדישער פויער האָט געהאַלטען פאַר זיין חוב צו פערהוילען פאַר די אָפּיציעלע פאָרשטייער פון ענגלאַנד אַלצדינג, אַפילו אין יענע זעלטענע מאָמענטען, ווען די ענגלענדער האָבען געוואָלט פערטיידיגען די אינטערעסען פון די אירלענדער. ווען ענגלישע פּאָליציי, אַ שטייגער, האָט געוואָלט אַנ'אירלענדישען פויער פערטיידיגען פאַר אַנ'אָנפאַל פון טעראָריסטען, האָט דער פויער ענטשיידען אָפּגעוואָרפען די הילף, און געשיקט צום טייוועל די אַרויסהעלפער.

אין יאָהר 1922 זענען געווען אין אירלאַנד צוויי וועלטען: אַנ'אייגענע, אירלענדישע און אַ פרעמדע, ענגלישע. פון די פרעמדע האָט מען אַפילו קיין הילף און רעטונג נישט געוואָלט זעהען דאָס אַלץ האָט גענומען אַ סוף מיט 11 יאָהר צוריק, ווען די ענגלענדער האָבען איבערגעלאָזט אירלאַנד זיך אַליין צו פערוואַלטען. ענגלאַנד האָט דעמאָלט געשלאָסען אַנ'אָפּמאַך מיט די אירלענדישע עקסטרעמע רעוואָלוציאָנערען, מיט די שין־פיינערס.

איצט נאָך 11 יאָהר קומט ווידער פאָר אין אירלאַנד א רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג. עס קעמפען געגען זיך צוויי עקסטרעמע פּאַרטייען און ביידע זענען זיי געגען ענגלאַנד. דער גענעראַל אָ־דעפי, וועלכער איז אויפגעשטאַנען געגען דע־וואַלעראַן, איז אַמאָל געווען דע־וואַלעראַס אַ נאָהענטער חבר, דעמאָלט איז ער נאָך נישט געווען קיין גענעראַל, נאָר אַ יונגער אָנגעשטעלטער אין אַ קליין געוועלבעל.

גענעראַל אָ־דעפי האָט פאָרמירט אַנ'אַרמעע פון „בלויע העמדלעך" געגען דע וואַלעראַן. אָבער מיט וואָס אייגענטליך אונטערשיידט זיך די אַרמעע פון די בלויע העמדלעך פון דער אירלענדישער רעפּובליקאַנישער אַרמעע? עס האַנדעלט זיך אַז אין דעם:

פון זינט עס האָט נאָך דער מלחמה זיך אָפּגעשטעלט די עמיגראַציע פון אירלאַנד אין די פּעראייניגטע שטאַאַטען האָט זיך אין דער אירלענדישער פרייער מלוכה אָנגעקליבען אַ גרויסע צאָהל טאַלאַנטפולע, אונרוהיגע, העראָאישע יונגע לייט, וועלכע האָבען נישט קיין שטענדיגע בעשעפטיגונג און וועלכע ווייסען נישט ממש ווי זיך אַהין צו טון. דרום־אירלאַנד איז זעהר אַנ'אָרים לאַנד און אירלענדישע שטעטלעך מיט אַ בעפעלקערונג פון 1500 ביז 2000 איינוואוינער איז דאָס איינציגע אָרט, וואו די האַלב אינטעליגענטע יוגענט קאָן געפינען וועלכע עס איז בעשעפטיגונג די גרויסע געוועלבער, אין וועלכע מען קאָן אַלץ קויפען. אין יאָהר 1922 זענען אַ טייל פון דער אונרוהיגער אירלענדישער יוגענט געוואָרען מיניסטאָרען, גענעראַלען, אָדער פּאָלקאָווניקעס. אַ טייל פון דער יוגענט האָט בעקומען די מעגליכקייט זיך צו פערנעהמען מיט זשורנאַליסטיק. (אין ערגעץ איז נישטאָ אַזוי פיל קליינטשיקע בלעטלעך און אַזוי פיל גלענצענדע זשורנאַליסטען, ווי אין אירלאַנד).

מיט אַ יאָהר צוריק איז פאָרגעקומען אַנ'ענדערונג. די רעגירונג, וועלכע האָט נישט געקאָנט ערפילען אַלצדינג, וואָס יעדער האָט ערוואַרט פון דעם בעפרייטען פאָטערלאַנד, וואָס האָט נישט געקאָנט אַלע יונגעלייט מאַכען פאַר גענעראַלען און מיניסטאָרען, איז אַראָפּגעוואָרפען געוואָרען. אויפ'ן אָרט פון קאָסגרעיו'ן איז פּרעמיער געוואָרען דע־וואַלעראַ. ווידער זענען אַמאָליגע אָנגעשטעלטע געוואָרען מיניסטאָרען און גענעראַלען, און געוועזענע גענעראַלען און מיניסטאָרען זענען געוואָרען גאָרנישט. צוריק ווערען אָנגעשטעלטע האָבען די יונגע לייט נישט געוואָלט און עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ קאַמף צווישען די, וועלכע האָבען נאָך נישט לאַנג געאַרבייט צוזאַמען. אָבער סיי די אָנהענגער פון דע־וואַלעראַ, סיי די בלויע העמדלעך פון אָ־דעפי בעציהען זיך פיינדליך צו ענגלאַנד. ענגלאַנד מוז זיין גרייט דערצו, אַז ווער עס זאָל נישט שטייען בראש פון אירלאַנד, וועט ער קיין פריינד פון ענגלאַנד נישט זיין.

„די יודען האט מען קיין האר נישט געריהרט"
א קורצע רשימה פון די טובות, וועלכע די יודען בעקומען פון היטלער'ן

אויפ'ן קאָנגרעס פון דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער פּאַרטיי אין נירענבערג האָט געבעלס, רעדענדיג, וועגען די יודען און דראָהענדיג זיי מיט נייע גרויסע רעפּרעסיעס, זיך צווישען אַנדערען אויסגעדריקט אַז ביז איצט איז אין דייטשלאַנד קיין שום יוד אָהן אַ סיבה נישט געריהרט געוואָרען קיין האָר אויפ'ן קאָפּ.

די דאָזיגע ווערטער פון דעם היטלעריסטישען פּראָפּאַגאַנדע־מיניסטער קאָמענטירט די „דייטשע פרייהייט", וואָס גייט אַרויס אין סאַאַרבריקען מיט די פאָלגענדע 15 פונקטען, וועלכע בעווייזען שוואַרץ אויף ווייס, ווי וואויל עס לעבט זיך די יודען אונטער די פליגעל פון היטלעריסטישען רעושים און וואָס פאַר אַ ליגען עס איז צו בעהויפּטען, אַז מען האָט אַ יודען אין דייטשלאַנד נישט געריהרט א האָר פון קאָפּ:

1) אַנ'ערך 500 יודען זענען בעגאַנגען זעלבסטמאָרד. גאַנצע גענויע צאָהלען איז שווער צו בעקומען, ווייל דער פּרעסע איז פערווערט אין נעקראָלאָגען צו שרייבען וועגען זעלבסטמאָרד; אין איבריגע שטעט ווערען יודישע נעקראָלאָגען בכלל נישט אָנגענומען אין די צייטונגען.

2) אַנ'ערך 150 יודען זענען דורך די נאַציס ערמאָרדעט געוואָרען.

3) אַנ'ערך 10,000 זענען צו איין, אָדער עטליכע מאָל אַרעסטירט געוואָרען. אין דאָרטמונד אַ שטייגער זענען אין אַפּריל מיט איין מאָל אַרעסטירט געוואָרען דריי הונדערט יודען, אין נירענבערג 600 און אַ. וו.).

4) אַנ'ערך 3000 יודען זענען שווער געפייניגט געוואָרען (געשלאָגען געוואָרען מיט שטאָלענע שטעקענס, אָנגעפּערט די בע"ד, א. אַ. וו.).

5) 4000—5000 יודען געפינען זיך נאָך ביים היינטיגען טאָג אין די קאָנצענטראַציאָנס־לאַגערען.

6) 4000 יודישע אַדוואָקאַטען זענען אויסגעשלאָסען געוואָרען פון דעם אַדוואָקאַטען־שטאַנד, ביי די איבריגע נעהמט מען צו די פּראַקטיק.

7) ביי 5000—6000 יודישע דאָקטוירים האָט מען צוגענומען די פּאָסטענס אין די קראַנקען־קאַסעס זיי דאַרפען אויך נישט בעהאַנדלען קיין פּריוואַטע פּאַציענטען, וועלכע געהערען צו די פּריוואַטע קאַסעס, ווייל אויך די פּריוואַטע קאַסעס צאָהלען נישט פאַר היילען זיך ביי אַ יודישען דאָקטאָר.

8) אַלע דאָס הייסט עטליכע הונדערט יודישע שטייער־בעראַטער האָבען געמוזט אָפּזאָגען זיך פון זייער טעטיגקייט און האָבען פערלוירען זייער ברויט

9) צוויי טויזענט יודישע שוישפּילער און שוישפּילערינס האָבען פערלוירען די עקזיסטענץ מעגליכקייט.

10) פון 15,000 ביז 20,000 יודישע אָנגעשטעלטע זענען געקינדיגט געוואָרען. בלויז דאָס וואַרענהויז הערמאַן טיץ האָט געקינדיגט 1400 יודישע אָנגעשטעלטע, דערונטער אַזעלכע, וועלכע האָבען דאָרט געאַרבייט העכער 25 יאָהר.

11) 30,000 יודישע אָנגעשטעלטע זענען אַרויסגעוואָרפען געוואָרען פון די „גלייכגעשאַלטעטע" פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען און האָבען דערביי פערלוירען זייערע איינגעצאָהלטע שפּאָרגעלדער, וועלכע זיי האָבען זיך געקליבען טיילמאָל אין פערלויף פון צעהנדליגער יאָהרען. דער „געווערקשאַפטבונד דער אָנגעשטעלטען" האָט אויף דער ביטע פון איין אָנגעשטעלטער (אַלמנה פון אַ געפאַלענעם אין קריג) מען זאָל איהר ערלויבען ווייטער צו גענייסען פון דער סאָציאַלער פערזיכערונג, אָדער מען זאָל איהר צוריק אויסצאָהלען אַ געוויסע סומע, געענטפערט: „די יודען האָבען אין פערלויף פון 100 יאָהר אַזוי אויסגעזויגען דאָס דייטשע פאָלק, אַז דערמיט זענען שוין געדעקט אַלע מעגליכע צאָהלונגען".

12) אין דריי געגענדען איז די יודען פערווערט צו וואוינען און אַהין צו קומען.

13) אין דרייסיג שטעט איז די יודען פערווערט צו בעזוכען די באָד־אַנשטאַלטען, אָדער זיי מעגען זיי בעזוכען אין געוויסע שעה'ן.

14) די יודען זענען געצוואונגען געוואָרען אַרויסצוטרעטען פון אַלע ספּאָרט־, געזאַנג א. אַ. וו. פעראיינען.

15) קיין שום יוד ווערט נישט בעטראַכט פאַר חשוב צו פערנעהמען וועלכען עס איז נישט עהרען־אַמט.

אָבער: די יודען האָט מען קיין האָר אויפ'ן קאָפּ נישט געריהרט!

קינדער־אינדוסטרי אין דריטען רייך
מאסען־פּראָדוקציע פון מענשען פאר קינפטיגע מלחמות

דאָס געזעץ וועגען סטעריליזירען גייסטיג קראַנקע און אַנדערע דעפעקטיווע עלעמענטען פון דער געזעלשאַפט ווערט אין דייטשלאַנד בעטראַכט אַלס דאָס עכטע נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע געזעץ, אַלס דאָס סאַמע רעוואָלוציאָנערע וואָרט, וואָס איז געזאָגט געוואָרען דורך דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער רעגירונג. דאָס אונפּראָדוקטיווער מאַכען די עלעמענטען, וועלכע קאָנען ברענגען אויף דער וועלט אַ נישט געזונטען דור און האָט דעם ציל צו וואָרענען פאַר דייטשלאַנד די ענטשטייאונג פון אַ געזונטען קרעפטיגען יונגען דור, פון מענשען, וואָס וועלען זיין דאָס בעסטע מאַטעריאַל פאַר דער מלחמה וועלכע איז פאַר די היטלערלייט אונפערמיידליך און וועלכע דאַרף פון דער דייטשער ראַסע מאַכען די הערשענדע אין דער וועלט.

אָבער נאָך איידער עס איז אַרויסגעגעבען געוואָרען דאָס געזעץ וועגען סטעריליזאַציע איז ערשינען דאָס געזעץ וועגען בעגינסטיגונג פון חתונות און גרויסע פאַמיליעס. די גאַנצע לעזונג פון פּראָבלעם ביי היטלערן און זיינע תלמידים בעשטייט דאָ אין דעם, אַז די פרוי זאָל אָוועק פון יעטוועדערע אַנדערע בעשעפטיגונגען און זאָל זיך אינגאַנצען ווידמענען דעם קינדער האָבען. וואָס מעהר קינדער — דאָס איז דער אידעאַל, וועלכען די נאַצי רוקען אַרויס פאַר דער דייטשער פרוי, אַ פּערמאַנענטע צושטעלערין פון האַרמאַטען־פלייש, וואָס וועט געהאָרכזאַם גיין אין קריג לויט'ן בעפעהל פון די פיהרער און שטאַרבען פאַר זייערע צילען מיט אַ שמייכעל אויף די ליפּען — דאָס איז דער אידעאַל פון דער דייטשער פרוי, וועלכען עס ענטוויקלען און ווילען איינפלאַנצען אין דייטשען פאָלק די שילער פון גרויסען ווערק „מיין קאַמף".

אין דייטשלאַנד ענטשטייט אַ מין אינדוסטריע, וועלכע איין פּובליציסט האָט ריכטיג אָנגערופען די „אינדוסטריע פון קינדער האָבען". וואָס מעהר פּראָדוקטיוו זיין אויף דעם געביט, כדי איבערצויאָגען די מעגליכע צוקינפטיגע קאָנקורענטען, דאָס איז דער ציל, וועלכען עס שטעלט זיך די דאָזיגע דייטשע ראַסען־אינדוסטריע. די זאָרג פאַר אָט דער אינדוסטריע איז געשטאַנען פאַר די דייטשע פּאָליטיקער נאָך אין דער צייט פון קריג, שוין דעמאָלט איז געשטאַנען די פראַגע וועגען צוגרייטען נייעם סאָלדאַטען־מאַטעריאַל פאַר די שלאַכט־פעלדער אויפ'ן אָרט פון די געפאַלענע, וועלכער שאַפט זיך אין רעזולטאַט פון די בלוטיגע קאַמפּאַניעס אין אַלע עקען פון איראָפּע. דער פראַגע וועגען די קינפטיגע סאָלדאַטען איז געשאָנקען געוואָרען אַזוי פיל אויפמערקזאַמקייט, אַז איינצעלנע בלעטער האָבען אַפילו דעקלאַמירט די דייטשע פרויען, אויב זייערע מענער זענען זעהר לאַנג אָוועק פון דער היים, זיך צו בעגעגענען מיט דער הילף פון קריגס־געפאַנגענע די פראַגע וועגען ראַסען־ריינקייט איז דאַן נאָך נישט געשטאַנען אין איהר גאַנצען גלאַנץ און עס איז נאָך נישט געווען קיין מיניסטער פון דייטשלאַנד אַזאַ מגושם, וועלכער זאָל זיך אויסדריקען, אַז פאַר איהם איז יעדער אַרישע פּראָסטיטוטקע העכער פאַר יעדער יודישער פרוי, ווי דאָס האָט געהאַט ערקלערט פאַר אַ פאָרשטייער פון אַנ'ענגלישער צייטונג דער איצטיגער פּראָפּאַגאַנדע־מיניסטער געבעלס (ס'איז נישט בעקאַנט, וואָס די דייטשע פרויען האָבען געענטפערט אויף דעם פאָרשלאַג פון מאַנכע זשורנאַליסטען צו פערראַטען זייערע מענער מיט פּאַטריאָטישע צילען, מען קאָן זיך אָבער משער זיין, אַז די מערהייט פון די פרויען זענען נישט געווען זעהר ענטציקט פון דאָזיגען געדאַנק).

שוין דעמאָלט, אין די יאָהרען פון קריג, האָט מען אין דייטשלאַנד געטראַכט וועגען דער בעשווענדיגקייט צוצוגרייטען מענשען־מאַטעריאַל פאַר דעם צוקונפטיגען קריג. וועגען דעם האָבען געטראַכט אויך די פראַנצויזען. אין פאַריז איז אַפילו אַ געוויסע צייט געווען זעהר מאָדערן פאַר די פרויען צו זיין מעוברות. פאַר פראַנקרייך איז דאָך דאָס אַנ'אַלטע און אָנגעווייטאָגטע פראַגע. אין פראַנקרייך שמועסט מען שוין זיי לאַנג וועגען דעם, אַז דאָס פאָלק ווערט ענטפאָלקערט, אַז דאָס פאָלק שטאַרבט אויס, אַז די צאָהל טויט־פעלען איז בעדייטענד גרעסער אין פערגלייך צו דער צאָהל געבורטען. ווען די פראַנצויזען וואָלטען ביי זיך איינגעפיהרט „קינדער־אינדוסטריע" וואָלט דאָס געווען אַ מין פערטיידיגונגס־מיטעל, אָבער ווען די דאָזיגע אינדוסטריע ווערט איינגעפיהרט אין דייטשלאַנד, דאַן איז דאָס אַנ'אַנגריפס־מיטעל. דאָס איז נאָך איין בעווייז, ווי שווער עס איז צו אונטערשיידען צווישען אַנגריפס־וואָפען און פערטיידיגונגס־וואָפען: דאָס, וואָס איז אין די הענד פון איין מלוכה אַ מיטעל פון אָנגריף, איז ביי דער אַנדערער א מיטעל פון פערטיידיגונג און פערקעהרט. די ערמוטיגונג צום פיל קינדער האָבען אין אַ לאַנד, וואָס רעדט אָפען וועגען ערעבערונגען און וועגען מלחמות איז אַנ'ערשיינונג, וועלכע רופט אַרויס מורא ביי אַנדערע לענדער, וואָס וועלען אין דער צוקונפט מוזען זיך פערטיידיגען געגען די פערכאַפּערישע און רויבערישע טענדענצען פון דער דאָזיגער מלוכה. מיר מוזען האָבען נייע לענדער, ווייל מיר האָבען אַ צו גרויסע בעפעלקערונג — דאָס איז איין טעזיס. מיר מוזען האָבען אַנ'איבערפלוס פון בעפעלקערונג, כדי מיר זאָלען קאָנען ערעבערען נייע לענדער, דאָס איז דער צווייטער טעזיס, וועלכער ווערט קולטיווירט אין דריטען רייך פון היטלער'ן.

די ערשיינונג פון עקספּאַנסיע צוליב איבערבעפעלקערונג רופט אָן דער דערמאָנטער פּובליציסט „סעקסועלער אימפּעריאַליזם". אין יאַפּאַנישען שפּרונג אויף אַזיע קאָן מען זעהן אַ מין אימפּעריאַליזם, וועלכער איז אַ מער אונבעוואוסטזיניג, כמעט זאָאָלאָגיש. ביי אונז אין איירָאָפּע האָבען מיר אַ נעסט פון בעוואוסטזיניגען, טאָג־טעגליכען סעקסועלען אימפּעריאַליזם (פערבונדען, וועלען מיר צוגעבען, מיט ראַסען־גאווה, ראַסען־משוגעת און ווילדען מענשען־האַס) און דער דאָזיגער אימפּעריאַליזם דראָהט איירָאָפּע מיט בלוטיגע קאָמפּליקאַציעס, ווייל דאָ איז נישטאָ קיין לאַנד פאַר עקספּאַנסיע און קיין שום מלוכה וועט נישט אָנטרעטען דעם מינדעסטען שטיקל פון איהר ערד אָהן דעם בלוטיגסטען ווידערשטאַנד. (ען)

די העצע פון א רומענישער אנטיסעמיטישער צייטונג געגען נחום סאָקאָלאָוו'ן

טשערנאָוויץ, (י.ט.א.) די אַנטיסעמיטישע צייטונג „קאַלענדאַרול" פערעפענטליכט אַ „סענסאַציאָנעלע" מעלדונג, לויט וועלכער, די פּאָליטישע פּאָליציי, זאָל האָבען צוגעשיקט דעם מיניסטעריום אַ בעריכט, אַז נחום סאָקאָלאָוו, דער פּרעזידענט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע האָט בעשלאָסען צו קומען קיין רומעניען, כדי דורכצופיהרען אַ געלד־זאַמלונג לטובת די דייטשע יודען און, אַז סאָקאָלאָוו האָט בדעה אַנצוציפּירען די געזאַמעלטע געלדער פון רומעניען אין געהיים.

די „אָסט יודישע צייטונג" ווייזט אָן, אַז די מפורסמע „ענטדעקונג" פון „קאַלענדאַרול" איז אַ פּשוטע פערלוימדונג און אַ שקר.

שלום שווארצבארד׳ס נייע אויפקלערונג
פארוואס ער האט געשאסען פעטליורא׳ן

מיט זיבען יאהר צוריק האט די גאנצע וועלט גערוישט מיט דעם פראצעס אין פאריז פון דעם יידישען זייגערמאכער שלום שווארצבארד, וועלכער האט דערשאסען דעם קאזאקישען אטאמאן פעטליורא, פאר די שחיטות אויף יודען אין רוסלאנד.

שלום שווארצבארד געפינט זיך איצט אין אמעריקע; ער איז געקומען אהין אלס איינער פון א דעלעגאציע פון פראנצויזישע מלחמה־וועטעראנען.

איך האב מיט איהם געהאט א לענגערען געשפרעך וועגען דער געשיכטע מיט׳ן שיסען אויף פעטליורא׳ן, וועגען איהם פערזענליך און וועגען פערשידענע אנדערע זאכען וואס האבען געהאט א שייכות צו דער פעטליורא פאסירונג.

זיינע ערקלערונגען ווארפען א גאנץ בעזונדער ליכט אויף דעם אינהאלט פון זיין שאס צו דערשיסען פעטליורא׳ן.

למשל, די בעריכטען פון פאריז האבען געמאכט דעם איינדרוק, אז די הויפט־סיבה פון שווארצבארדס בעשלוס צו ערמארדען פעטליורא׳ן, איז געווען דערפאר ווייל זיינע, שווארצבארדס נאהענטע און טייערע פון דער פאמיליע זענען אין אוקראינע אומגעקומען אין די פאגראמען פון די פעטליוראווצעס, דאס הייסט, דער שאס אויף פעטליורא׳ן איז אין דער אמת׳ן געווען א פאמיליען־געפיהל פון שווארצבארדס זייט. און ערשט ביים פראצעס האבען די אדוואקאטען געגעבען דער פאסירונג א פאליטישען כאראקטער. ווען מען הערט שווארצבארדן ערקלערען די זאך, זעהט מען, אז עס איז געווען פונקט פערקעהרט. שווארצבארד ערקלערט:

— מיין בעשלוס צו שיסען פעטליורא׳ן האט גארנישט געהאט צו טון מיט מיינע פערזענליכע געפיהלען, מיט מיינע פאמיליען־וויטאגען. איך ווייס גארנישט ווער עס איז פון מיין פאמיליע אומגעקומען דורך פעטליורא׳ן. מעהר ווי הונדערט טויזענט יודען זענען אויסגעקוילעט געווארען פון די היידאמאקעס אין אוקראינע; שוין צוויי הונדערט יאהר, אז די היידאמאקעס האבען זיך געבאדען אין יודיש בלוט און די וועלט האט געשוויגען; האב איך בעשלאסען צו דערציילען פאר דער וועלט פון אט דער קאזאצקער בלוטדורשטיגקייט. איך בין געווען אין דער מלחמה אלס פראנצויזישער סאלדאט, איך האב געהערט און געזעהען שיסערייען, איך האב אליין געשאסען, און איך בין געשאסען געווארען און פערוואונדעט געווארען אין דער מלחמה. איך האב געהאסט אז צו א שאס הערט זיך די וועלט מעהר גוט צו. איך האב געשאסען איינעם פון די היידאמאקעס וועמענס האנט עס איז געווען בעפלעקט פון די טייכען יודיש בלוט. און ווען מיין שאס אויף א פאריזער גאס האט זיך דערהערט איבער פראנקרייך, האבען עס דאן די פראנצויזען זיך דערוואוסט וואס עס איז אפגעטון געווארען פון די פעטליוראווצעס און די דעניקינצעס קעגען יודען אין אוקראינע, די וועלט האט זיך שוין אויך דערמאנט וועגען די אויסגעשאכטענע יודישע קהלות פון כמעלניצקין. דאס האב איך געמיינט — דאס איז געווען מיין צוועק און די וועלט האט מיין טאט ריכטיג פערשטאנען און אפגעשאצט. די געשיכטע וועגען מיינע ליידען צוליב ערמארדעטע קרובים האט שוין די פערטיידיגונג אליין צוגעשטעלט כדי צו געווינען דעם סענטימענט פון די געשוואוירענע און פון די ריכטער.

איך אליין האב אין געריכט ערקלערט, אז איך האב זיך פרייוויליג אנגעשלאסען אן דער פראנצויזישער ארמעע, אז די פראנצויזען האבען זיך געווארפען מיט ווילדע ביקסען געגען די דייטשען ווייל די דייטשען זענען ברוטאל בעפאלען דער בעלגישער און פראנצויזישער בעפעלקערונג אין די שטעט, אין וועלכע זיי האבען אריינגעמארשירט. און אט צוליב דער זעלבער סיבה האב איך בענוצט מיין רעוואלווער געגען דעם אטאמאן פון די קאזאקען, וועלכער איז ברוטאל בעפאלען דער יוד. בעפעלקערונג אין די אוקראינישע שטעט און שטעטלעך.

אט דאס זענען שווארצבארדס אייגענע ווערטער וועגען דער גאנצער פעטליורא־געשיכטע.

נאך אנ׳אינטערעסאנטע ערקלערונג האט ער געגעבען.

— ווען איך האב דערהיט פעטליורא׳ן אין פאריז אליין, אן זיין פרוי און קינדער, און אפגעפייערט דעם שאס, און דער רעש איבער׳ן לאנד האט זיך צוטראגען, האבען, באטירלעך, די ערשט־אנגעקומענע רוסישע יודען און רוסישע רעוואלוציאנערען אפלאדירט מיין טאט. די פראנצויזישע יאהודים, האבען זיך דערשראקען און געווארען בייז. זיי האבען פערביטערט געטענהט, אז איך, דער פרעמדער יוד, האב זיי אומגליקליך געמאכט. אויס מורא, אויס דערשיטערונג, האבען זיי זיך געוואלט אפטרייסלען פון מיר. דא האט אבער פאסירט א מאדנע געשיכטע. די פראנצויזען איז דווקא געפעלען געווארען מיין טאט. אלע פראנצויזישע צייטונגען און כלל־טוער זענען ארויס מיט לויב־געזאנגען פאר מיר. די פראנצויזישע איינגעבוירענע יודען האבען צוזאמען מיט די עכטע פראנצויזען זיך גלייך א קעהר געטון צו מיין זייט און האבען מיר ערקלערט אלס זייערען. יא, וואס אנבעלאנגט דער קאנסערוואטיווער רוסישער קאלאניע אין פאריז, וועלכע איז א היפשע און בעשטייט פון א סך געוועזענע אריסטאקראטען און מיליטער־לייט, זענען זיי דווקא נישט געווען פיינטלעך געשטימט צו מיין אקט. די ערגסטע רוסישע רעאקציאנערען ווען זיי זענען אין אויסלאנד, אין א רעפובליקאנישע לאנד ווי פראנקרייך, מאכען זיי א ברייט־מענשליכען אנשטעל. אזוי ווי די פראנצויזישע פרעסע האט געשריבען וועגען מיר פערטיידיקונגס־ארטיקלען, האבען די רוסישע לייט צוגעבאמקעט און געזאגט: „איהר זעהט, דאס זענען די אוקראינער, וואס מאכען פאגראמען אויף יודען. מיר, עכטע רוסען, מאכען נישט קיין פאגראמען אויף יודען. אמתע רוסען זענען „ציוויליזירט״ אזוי האבען זיך געהאלטען די עכטע רוסען. נאטירלעך, פעטליורעס פריינט האבען מיר געוואלט צורייסען ווי א הערינג, און זיי ווילען עס נאך איצט אויך.

ב. באטווינ׳יק.

„זאל שוין היטלער פוצען די פענסטער״
ארום דער באיקאט-אקציע אין בעלגיען געגען דייטשע סחורות

„דייטשע סחורות און דייטשער גייסט „זיגען״ אויפ׳ן „עהרליכען אופן״ דעם לויב פון דייטשען קויפמאן״ — אזעלכע און ענליכע פאטעטיש־פילאזאפישע אויפשריפטען געפינט מען גאנץ אפט אויף די בריף און צירקולארען, מיט וועלכע דאס היטלער־לאנד איז מזכה אונזערע בעלגישע סוחרים מיט א גרויסער שפע. נישטא דער טאג, וואס די בעלגישע סוחרים — צווישען זיי נישט ווייניג יודען — זאלען נישט ארייבקריגען פון דייטשלאנד אפערטען אויף דייטשע סחורות צו שפאט־ביליגע פרייזען.

עס איז אנ׳אמת, אז ביז פאר׳ן באיקאט, איז דער היגער האנדעלס־מארק פשוט געווען פערפליצט מיט דייטשע פאבריקאטען, לעצטענס אבער צוליבן באיקאט איז דער דייטשער עקספארט קיין בעלגיען בעדייטענד געפאלען און די דייטשען זוכען פערשידענע מיטלען צו ראטעווען די סיטואציע.

א גרויסע בעדייטונג פאר׳ן דורכפיהרען דעם באיקאט פון די דייטשע סחורות אין בעלגיען האט אויך געהאט די רעזאלוציע פון סאציאליסטישען ארבייטער אינטערנאציאנאל די דאזיגע רעזאלוציע וועלכע לעגט אריין אין חרם אלץ, וואס קומט פון דייטשלאנד, ווערט דא אדורכגעפיהרט אין לעבען מיט דער גרעסטער שטרענגקייט און פינקטליכקייט. עס איז א פאקט, אז בעלגישע קריסטליכע ארבייטער, אנגעהעריגע צו סאציאליסטישע פארטייען, קויפען נישט מעהר קיין דייטשע סחורות, סאציאליסטישע קאאפעראטיוון מאכען נישט מעהר קיין שום בעשטעלונגען אין דייטשלאנד, מען טרינקט נישט מעהר קיין דייטש ביער און מען מיידט אויס דייטשע פילמען, מעגען זיי זיין די גרעסטע „שלאגערס״.

ווי זשע ווערט אדורכגעפיהרט דער זעלביגער באיקאט ביי אונז, ביי אחינו בני ישראל? מיט בעדויערען מוז מען קאנסטאטירען, אז נישט אזוי פורגעלדיג, ראשית איינינע פון אונזערע אנטווערפענער יודישע דיאמאנטערען, וועלכע האבען שוין נישט איינמאל חוטא געווען און האבען גראד ארייבגעכאפט א מיאוסען פסק, זענען אלץ געבליבען ווייטערשפעניג און ווייזען פאר דער וועלט זעהר א מיאוס׳ען ביישפיל... מען האט למשל, דא לעצטענס „געכאפט ביי דער האנט״ א יודישען דיאמאנטער וועלכער האט געשיקט אין דייטשלאנד דיאמאנטען צו שלייפען, עס האט זיך, באטירליך, צופלאקערט א סקאנדאל, דער דיאמאנטער האט געגעבען תקיעת כף אז מעהר וועט שוין אזוינס נישט פארקומען.

אויך צווישען די „באנעטעריסטען אויף דער פעליקאן־גאס״ האבען זיך אפגעזוכט א פאר יודישע סוחרים, וועלכע האבען „געבראכען דעם „באיקאט״ און אריינגעפירט דייטשע סחורות. מיט איינעם פון זיי איז פארגעקומען אנ׳עפענטליכער סקאנדאל. יודען האבען איהם געוואלט דעמאלירען דאס „דייטשע געשעפט״, האט דער אייגענטימער ארויסגערופען פאליציי...

ביינאכט האט א געהיימניספולע האנט אויסגעמאלט אויף דער שויב פון זיין וויטרינע א גרויסען האקענקרייץ, מיט א קדוש־לבנה׳דיגען אויפשריפט אין יודיש: „איך פערקויף בלויז דייטשע ארטיקלען!״

דער סוף איז געווען, אז דער יודישער סוחר האט נעבעך, בכבודו ובעצמו געמוזט צוזאמענעמען אפקראצען און אפוואשען די שענדליכע אויפשריפט ווייל דער קריסטליכער פענסטער־פוצער דערווייסענדיג זיך דעם אינהאלט, האט פערדרעהט מיט דער נאז און א זאג־געטון:

— זאל איך שוין היטלער פוצען די פענסטער!.

בריף פון אנטווערפען

* * *

„אז עס ווערט ענג דעם בעל־הבית געהמט ער זיך צום שכן!״ די אלגעמיינע צרות און די היימישע צרות האבען געבראכט דערצו, אז מען האט אנגעהויבען זוכען דעם שולדיגען און שולדיג איז, נאטירליך, דער אויסלענדער. אין פיל לענדער, און לעצטענס אויך אין בעלגיען, האט מען זיך א נעהם געטון צום „אויסלענדער״, לויט דער בעלגישער פרעסע, האט די זיכערהייטס־מאכט זיך געווענדעט צו די קאמיסיעס פון עפענטליכער הילף און געפאדערט די רשימות פון די אויסלענדער, וואס בעקומען שטיצע פון די קאמונאלע פילאנטראפישע אינסטיטוציעס. די דאזיגע אויסלענדער זאלען ארויסגעשיקט ווערען פון לאנד.

א בעלגיער.

דער חרם פון רבנו גרשם
דער פערבאט אויף צוויי ווייבער
פון ב. ערד

א שרפה האט אויסגעבראכען אין קאנסטאנטינאפעל, און איינס־צוויי איז די גאנצע שטאט פערכאפט געווארען פון העלישע פלאמען. טויזענטער הייזער זענען אוועק מיט׳ן פייער. בשעת דער שרפה האט דאס אפפאל פון שטאט, גנבים און מערדער, זיך ארויסגעלאזט רויבען, צווישען די ערשטע קרבנות איז געווען מעליטאס טאטע, באנדיטען האבען איהם דערמארדעט און זיין גאנץ פערמעגען צוגערויבט. רבנו גרשם׳ס הויז איז געווען איינס פון די ערשטע אויפ׳ן פייער. ער האט אבער ארויסגעראטעוועט דאס געלד און זילבער און זיינע כתבים.

צענדליגער טויזענדער מענשען זענען געבליבען אהן א דאך איבער׳ן קאפ און האבען זיך געוואלגערט אין די חורבות און אויף די שמוציגע גאססען. אין באלד אויסגעבראכען א שרעקליכע מגפה און זי האט געשניטען לעבענס אהן רחמנות, מענש און בהמה זענען געפאלען ווי פליגען און קופעס טויטע מענער, פרויען און קינדער, מיט, להבדיל, געפייגערטע פערד און נבלות, פון היגט, האבען זיך געהויבען פון טאג צו טאג אין שטאט.

רבנו גרשם האט זיך ארייגעווארפען אין דער ארבייט צו היילען די קראנקע, און ער האט אויפגעטון וואונדער. טויזענטער לעבענס האט ער גערעטעוועט, און די קראנקע שטאט האט גערעדט פון איהם ווי פון א געטליכען מאן.

דער הויפט־מיניסטער יאהאן האט זיך נישט געוואגט פאר די אפגעשרעקטע און די קראנקע. ער האט דא גאר געפונען זיין שעה פון בקמה אן יודען. ר׳האט ארויסגעשיקט א באנדע אויסוואורפען איבער שטאט צו העצען דאס פאלק אויף די יודען. די יודען האבען אונטערגעצונדען די שטאט, די יודען האבען געבראכט די מגפה, אין עטליכע טעג צייט האט די גאנצע שטאט געשריגען, אז די יודען האבען אונטערגעצונדען די שטאט, און מחנות האבען זיך פערזאמעלט ארום דעם קייסער׳ס פאלאץ, און געפאד׳ערט אז דער קייסער זאל בעשטראפען די יודישע אונטערצינדער.

וואכען לאנג האט דער קייסער נישט געוואלט צוהערען זיך צו די געשרייען. האט יאהאן געווירקט אויף די גלחים, זיי זאלען געהען צום קייסער און פאדערען די שטראף פאר די יודען. די גלחים זענען אוועק צום קייסער און איהם געווארנט, אז ער וועט געשטראפט ווערען מיט אנ־אויפשטאנד פון פאלק און ער וועט פערלירען יענע וועלט, אויב ער וועט נישט בעשטראפען די יודען.

דער קייסער האט ענדליך נאכגעגעבען, און ער האט ארויסגעגעבען א גזרה, אלע יודען ארויסצוטרייבען פון לאנד. דריי חדשים צייט האט ער געגעבען די יודען צו פערלאזען דאס לאנד, דער יוד וואס וועט בלייבען לענגער וועט ווערען געטויט; בלייבען מעגען נאר די, וואס ווילען זיך שמד׳ן.

א ווילדע שרעק איז בעפאלען די יודען פון גאנצען לאנד. זיי זענען געלאפען צו די גרויסע שררות און זיי געבעטען זיך משתדל צו זיין, דער קייסער זאל בטל מאכען די גזרה. עס האט אבער גאר נישט געהאלפען.

און וואס טוען יודען בשעת א גזרה? האט מען אומעטום גוזר תענית געווען. אלט און יונג, גרויס און קליין האבען געפאסט, אפילו זויג־קינדער האבען נישט געקראגען דער מוטער׳ס ברוסט. אין די שולען האבען זיי געוויינט און געקלאגט, און אונטער׳ן פרייען הימעל געבעטען צו גאט, ער זאל זיך מרחם זיין אויף זיי און צורייסען די בייזע גזרה. די געוויינען און די געשרייען פון די אומגליקליכע יודען האבען געשפאלטען די הימלען און די ערד געמאכט ציטערען.

אין קייסער׳ס פאלאץ האט אויך געהערשט גרויס טרויער, אבער נישט אויף דעם אומגליק פון די יודען. די פרינצעסין טעאדארא, דעם קייסער׳ס פלימעניצע, איז געווען געפעהרליך קראנק די גרעסטע דאקטוירים האבען איהר שוין אפגעזאגט ס׳לעבען. און דער קייסער האט זי ליב געהאט, ווי אנ׳אייגען קינד, האט ער שטארק געטרויערט, וואס זי געהט שטארבען.

און רבנו גרשם האט בעשלאסען צו געהען היילען די פרינצעסין. ס׳איז א מצוה צו ראטעווען א נפש, און אפשר וועט גאט שיקען דורך דעם די ישועה אויף זיין פאלק, און די בייזע גזרה וועט ווערען בטל.

(ווייטער מארגן)

די יאהרצען
(סקיצע)

פון מ. זאשטשענקא
יודיש — א. פען

דער ריכטער קוקט זיך גוט איין אין די בעשולדיגטע, מעסט זיי אפ מיט די אויגען, ביידע — מאן און ווייב — זענען בראנפענטרייבער.

— אזוי גאר — פרעגט דער ריכטער, — הייסט עס, איהר לייקענט, אז איהר זענט שולדיג?

— יא, — זאגט דער בעשולדיגטער, — איך לייקען. זי איז אין אלעם שולדיג. אליין זי. איך מיש זיך נישט אין די זאכען און כ׳ווייס גארנישט.

— מאדנע, — זאגט דער ריכטער, — וואס זאגט איהר דערויף, בעשולדיגטע?

— וואס אמת איז אמת, באטשאלניק ריכטער... ס׳איז מיין שולד... משפט מיך... ער מישט זיך אין גאנצען נישט....

— בירגערין, — זאגט דער ריכטער, — ווי כ׳זעה, ווילט איהר ארויסדרעהען דעם מאן אייערען. ס׳וועט זיך אייך נישט איינגעבען. דאס געריכט וועט סיי־ווי־סיי אויסגעפינען. מיט אייער לייקענען פערציהט איהר בלויז די זאך, נישט מעהר. זאגט אליין, ווי נאך קען איך אייך גלויבען? וואוינט מיט אייך א מאן אונטער איין דאך ווייסט פון גארנישט? וואס איהר לעבט נישט מיט איהם, זאגט, שעמט אייך נישט?

די בעשולדיגטע שווייגט. דער מאן איז אויפגעלייגט, שאקעלט מיט׳ן קאפ אויף ביין.

— איך לעב נישט מיט איהר, — זאגט ער, — מיט אנ׳אמת. כ׳לעב נישט. אנדערע מיינען, אז איך לעב, נאר ס׳איז נישט אמת. אין אלעם איז זי שולדיג!

— זאגט ער אמת? — פרעגט דער ריכטער די בעשולדיגטע.

— אמת.. בלויז מיך משפט.. ער מישט זיך נישט...

— אזוי גאר? — וואונדערט זיך דער ריכטער, — איהר לעבט נישט... וואס, איהר שטימט נישט? פערשידענע כאראקטערס?

דער בעשולדיגטער שאקעלט מיט׳ן קאפ:

— אי מיט׳ן כאראקטער, בירגער ריכטער, אין אלגעמיין.... זי איז עלטער פון מיר...

— וואס? פרעגט די בעשולדיגטע, — וואס הייסט כ׳בין עלטער? מיר זענען אין איין עלטער בירגער ריכטער. כ׳בין אינגאנצען מיט איין חודש עלטער פון איהם.

— גערעכט, — זאגט דער בעשולדיגטער, — בלויז מיט א חודש... דאס זאגט זי אמת, בירגער ריכטער... ביי א באבע א חודש, און ווי ביי א מאן א יאהר.... זי איז שוין אין די פערציגער...

— נאך נישט קיין פערציג. ער זאגט ליגען, בירגער ריכטער.

— וויפיל פעהלט צו פערציג? און א באבע צו ניין־און־דרייסיג, איז שוין אויך אין די יאהרען. שוין נישט קיין מיידעל, אי טאקע פערציג, אי ס׳פערוואלגערט זיך שוין א גרויסע האר. און אין אלגעמיין, כ׳מיין א־ום און ארום...

— וואס ארום און ארום? — בעליידיגט זיך די בעשולדיגטע — דו, שלינג נישט קיין ווערטער, זאג וואס דו מיינסט! ווערטער זענען נישט קיין קלאצקעס! געהערט, האט זיך אוועקגעשטעלט פאר אנ׳עולם און בעליידיגט מיך! וואס מיינסטו, אין אלגעמיין?

דער ריכטער שמייכעלט.

— אזוי זיך, מאנוסעטשקא... איך מיין גארנישט... איך זאג — אין אלגעמיין... צו פערציג איז שוין די הויט אזוי נישט גלאט, ס׳מאכט זיך דא א קנייטשעל, דארט א קנייטשעל... ווי זאגט מען — עלטער איז קעלטער... וואס איז דא צו לייקענען — פערציג יאהר איז נישט צוואנציג... ניין, בירגער ריכטער, כ׳לעב נישט מיט איהר...

— א, אזוי גאר! אט וואוהין דו ציהסט, דו אויסגעשניטענער! — האט זיך די בעשולדיגטע צושריען, — מיין הויט געפעלט דיר נישט מעהר? נישט צום גומען, נישט צום הארץ? די קנייטשען מיינע געפעלען דיר נישט, דו הינטיש פרצוף! האסט זיך אוועקגעשטעלט פאר מענשען. פארפרעמדע מענשען, און טוסט מיר אן חרפה... מער גיסט מיר ס׳בלוט... ניין, בירגער ריכטער, ער זאגט ליגען! ער לעבט מיט מיר, ווי מיט א ווייב, דער הינטישער זוהן! ער לעבט!! און דעם אפאראט צו טרייבען בראנפען האט ער געקויפט! און איך, נאר, לייג זיך אין דער לעג, אין דער בריוט, ווייל איהם ראטעווען, און ער, דער הינטישער זוהן, פערגיסט מיר ס׳בלוט צווישען פרעמדע מענשען! אויב משפט׳ען, בירגער ריכטער, איז אונז ביידען!

די בעשולדיגטע צעוויינט זיך אויפ׳ן קול. ווישט די אויגען און שנייצט אין א טיכעל אריין. דער בעשולדיגטער, א צעטומעלטער, קוקט אויפ׳ן ווייב, ווייסט נישט וואס ס׳האט מיט איהם פאסירט. דערנאך נעהמט ער מיט רציחה שארען מיט דער האנד:

— א באבע, א באבע, בלייבט א מכשפה! פערפאלען, בירגער ריכטער, כ׳האב עס אין דער ערד! איז אויך... איך בין אויך שולדיג! לאז שוין זיין אזוי... נו, אזא נבלה....

דער ריכטער איז זיך שואל־עצה מיט זיינע צוויי ארויסהעלפער.

האנדווערקעריי און האנדעל

מיר טארען נישט חוזק מאכען פון אונזערע אייגענע לײדען

פון לעא סעניג

יא יודישער בויקאט, צי נישט יודישער בויקאט, נאר דער פאלעסטינא-דייטשלאנד האנדעלס-אפמאך האט נישט געטארט געמאכט ווערען. און אויב אפילו די פערהאנדלונגען וועגען דעם אפמאך האבען זיך אנגעהויבען נאך איידער די נאציס האבען בעוויזען זייערע בלוטדורשטיגע צורות, דארף ער איצט בטל ווערען.

און נאך מעהר: אויב אפילו די פאלעסטינער רעגירונג, און נישט דאס פאלעסטינער יודענטום, איז פעראנטווארטליך פאר דעם אפמאך, דארף אלעס געטון ווערען מצד דעם פאלעסטינער יודענטום איצט אט דעם האנדעלס-אפמאך מיט דער פיינדליכסטער רעגירונג, וואס יודען האבען ווען עס איז געהאט אין זייער לאנגער גלות-געשיכטע — שוין איינגאנצען צו אנולירען.

און אפילו, אז מיט דעם ברעכען פונ'ם קאנטראקט איז פערבונדען א מאטעריעלער שאדען, וועלען די יודישע מאסען טראגען מיט פערגעניגען דעם שאדען און פערשטאפען די מיילער פון די פרישע כוליגאנעס, וועלכע האבען זיך פערמאסטען געגען דעם גאנצען יודישען פאלק.

פאלעסטינא, דאס יודישע פאלעסטינא, טאר נישט האבען וואס פאר א ס'איז משא ומתן מיט אונזערע בלוטיגסטע און געפעהרליכסטע שונאים מיט די שונאים פונ'ם מענשליכען פראגרעס, פון מענשליכקייט בכלל.

אויב דער אפמאך וועט נישט שוין אנולירט ווערען וועט עס הייסען, אז מיר שפייען זיך אליין אין פנים אריין, אז מיר שפייען אויף דער צובלוטיגטער און פערוואונדעטער פאלקס-נשמה.

מעהר פעהלט אונז שוין נישט גאר מיר אליין זאלען חוזק מאכען פון אונזערע אייגענע ליידען. און ווער? דאס פאלעסטינער יודענטום דאס פאלעסטינער יודענטום, וואס פרעטענדירט צו זיין דער שטאלץ, דער געזונטער טייל פונם יודישען פאלק. אויב דאס יודישע פאלעסטינא האט גארנישט געקענט טוןביים פעלקער-בונד צי אפילו ביי דער מאנדאטארישער מאכט אפצושטעלען די נאצישע וואקכאנאליע, טאר אבער די יודישע פאלעסטינא האנדלען מיטן איצטיגען דייטשלאנד אוודאי נישט.

אויסער דעם וואס אזא האנדעלס-אפמאך מיט דייטשלאנד בעליידיגט אצינד די אויפריכטיגסטע און ריינסטע געפיהלען פון די יודישע מאסען איבעראל, וועט ער שעדיגען זעהר שטארק דעם פרעסטיזש פון דער יודישער פאלעסטינא אין די יודישע אויגען גופא.

און נישט נאר פון דער איצטיגער יודישער פאלעסטינא נאר פונם ציוניזם בכלל.

אויב דאס פאלעסטינער יודענטום און די ציוניסטישע בעוועגונג בכלל וועלען אפיציעל און פאקטיש זיך נישט אפזאגען פון דעם האנדעלס-אפמאך מיט דעם איצטיגען דייטשלאנד, וועט זי נישט נאר שטארק שעדיגען איהר יודישע רעפרעזענטאנץ און פארשטעהערשאפט, נאר וועט זיך אין א געוויסער מאס איזאלירען פונם יודישען פאלק און זיינע איצטיגע ליידען.

מיר קענען נישט און טארען אויך נישט געבען נאך א גיפטיג געוועהר אונזערע ביטערסטע שונאים. מיר קענען שוין הערען זייער שצירען מיט די צייהן:

„איהר זעהט וואס יודען זענען... מיר שפייען זיי אין פנים אריין... מיר בעליידיגען זיי אין די אויגען פון דער גאנצער וועלט... זייערע דייטשע ברידער האבען מיר געמאכט פאר פאריאס... און זיי, די שטאלצע יודישע נאציאנאליסטען, אט די וואס געהען בויען א נאציאנאלע יודישע היים, מאכען מיט אונז האנדעלס-אפמאכען, פאר א טאפ לינזען פערקויפען זיי און פערשוועכען זייערע אייגענע ליידען".

מיר וועלען לאנג נישט דארפען ווארטען צו הערען אט די נייע גיפטיגע בעשולדיגונג.

ווייסען מיר נאך נישט גענוג אויף וואס די נאציס זענען פעהיג?

זענען נישט אט די „נאבעלע" כוליגאנעס פעהיג נאך ארויסצוקומען מיט א בעשולדיגונג, אז די פאלעסטינער בראנזשעס זענען פערגיפטעט...

און מיט די מאניאקעס האט פאלעסטינא איצט געמאכט א האנדעלס-אפמאך!

די יודישע מאסען איבעראל וועלען זעהן, אז דער קאנטראקט זאל געבראכען ווערען און מיט פערגעניגען וועלען זיי טראגען די מאטעריעלע פערלוסטען.

יודישע האנדווערקער און קליינהענדלער

בעשליסען צו קויפען די נייע אינערליכע הלוואה

עהערנבטען איז פארגעקומען א געמיינזאמע קאנפערענץ פון די פארשטעהער פון אלע סעקציעס און פעראיינען, וואס זענען ארגאניזירט ביי דעם צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15 און דער יודישער האנדווערקער-צענטראלע, זשעלאזנא 10.

די קאנפערענץ האט געעפענט ראטמאן כארי, וועלכער שטרייכט אונטער דאס אין איצטיגען אויסערגעוועהנליכען קריזיס, האט די פוילישע רעגירונג געוויזען א ביישפיל פון א ראציאנעלע געזונדע ווירטשאפטליכע פאליטיק, וועלכע האט איהרע בירגער געשיצט פון פערשידענע געפאהרען און סורפריזען. אין דער לעצטער צייט זענען מיר עדות פון אויסערגעוועהנליכען אין דער וועלט-געשיכטע אויסטרייסלונגען און עקאנאמישע קאטאקליזמען. גלייכצייטיג זענען מיר עדות, אז אין פוילען איז בעסער ווי אין פיל אנדערע רייכערע, עלטערע און גרעסערע מלוכות. הגם דעם קליינהענדלער און האנדווערקער האט דער קריזיס אמשטארקסטען געטראפען, זענען מיר אבער אמשטארקסטען פעראינטערעסירט אין דער גרויסקייט און וואוילשטאנד פון פוילען, און אין יעצטיגען מאמענט, ווען דאס לאנד רופט אונז צו צייכענען די אינערליכע הלוואה, טאר קיין איין יוד נישט פעהלען אין די רייהען פון די צייכנער. יעדער איינער דארף געדענקען, אז ער גיט נישט קיין נדבות, נאר לאקירט אין גוטע, פּאָלווערטע ווערטפאפירען, מיט'ן צייכענען בויען מיר אונזער אייגענעם עקזיסטענץ.

צום סוף איז בעשלאסען געווארען, אז די האנדווערקער און קליינהענדלער צייכענען אליין און אגיטירען פאר'ן קויפען די אבליגאציע-הלוואות.

* * *

אונטערן פארזיץ פון אדוו. י. ווייצמאן, איז נעכטען פארגעקומען א זיצונג פון ראט פון דער לאדזשער האנדווערקער-עקספאזיטור (זשעלאזנא 10a) ווי צווישען אנדערעס איז בעשלאסען געווארען צו רעקאמענדירען אלע יודישע האנדווערקער אין לאדז און אין לאדזשער וואיעוואדזטווע, צו קויפען די איצטיגע 6 פראצענטיגע אינערליכע מלוכה-הלוואה, וועלכע שאפט נעויסע פערלייכטערונגען, יעדען בעזיצער פון די הלוואה-אבליגאציעס און דער קאפיטאל איז געזיכערט.

גרויסע קאנפערענץ אין האנדעלס-קאמער

פון סטאראסטווע, וואיעוואדזטווע און ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס

וועגען נייע סטראגאנעס אויף די גאסען

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט האט דער פעראיין פון רעזשרוויסטען בעקומען קאנצעסיעס אויף אוועקצושטעלען סטראגאנען אהן קאנצעסיעס אויף די בעלעבטע גאסען, אין דער צייט, ווען אלטע סטראגאנען שטייען שוין דארט זייט לאנגע יאהרען. דער צענטראלער קליינהענדלער-פעראיין האט וועגען דעם אינטערווענירט ביים סטאראסטע, וואיעוואדע, האנדעלס-קאמער און אין צוזאמענהאנג מיט דעם איז צוזאמענגערופען געווארען אין האנדעלס קאמער א קאנפערענץ פון פארשטעהער פון סטאראסטווע, וואיעוואדע, מאגיסטראט און פעראינטערעסירטע ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס.

וועגען גאסען-האנדעל, האט רעפערירט ראטמאן כארי און צום סוף איז די קאנפערענץ געקומען צום בעשלוס אויסצוארבייטען א פראיעקט פון א פעראָרדנונג, וועלכע זאל נאָוועלירען די פעראָרדנונג, פון לאדזשער וואיעוואדע פון 11 יאנואר 1931 אדער אויך ווירקען ארויסגעבען א נייע פעראָרדנונג, וועלכע זאל צופרידען שטעלען אויך דעם הענדלער.

איצט האט די לאדזשער האנדעלס-קאמער צוליב אריענטאציע-צוועקען פונאנדערגעשיקט די נייע פעראָרדנונג, וועגען דעם דאזיגען ענין.

מאדע-רעוויעס וועלען ארגאניזירט ווערען

דורך דער האנדווערקער-קאמער

דער ראט פון די האנדווערקער-קאמערען האט זיך געווענדעט צו דער לאדזשער האנדווערקער קאמער וועגען ארגאניזירען די פראפאגאנדע פון פערשידענע פראדוקציע-ארטיקלען מיט דער הילף פון קאנקורסען.

די האנדווערקער-קאמער האט זיך געווענדעט צו א רייהע צעכען, אז זיי זאלען דעלעגירען צו צוויי פארשטעהער, כדי ארומצורעדען די פראגע פון ארגאניזירען רעוויעס פון האנדווערקער-אויסארבייטונגען און אזוי ארום בעקענען דאס ברייטע פובליקום מיט דער גוטסקייט פון דער היימישער פראדוקציע, מ'דארף נישט דערלאזען אז אזעלכע רעוויעס זאלען געמאכט ווערען דורך אונבעקאנטע פערזאנען צו פערדינסט-צוועקען.

צו דער פערזאמלונג זענען געקומען פארשטעהער פון פאלגענדע צעכען: קאפעלוש-מאכער, דהיטעל-מאכער, שניידער, קירזשנער, שוסטער, רימאזשעס, פריזיער און קאמאשען-שטעפער.

אלע פערזאמעלטע האבען זיך ארויסגעזאגט פאר ארגאניזירען אזעלכע מאדע-רעוויעס און צו דעם צוועק איז געוועהלט געווארען א ספעציעלע קאמיסיע.

למען האמת

(א ענטפער אויף דעם בריף פון ה. ראסנער)

(בריף אין רעדאקציע)

מיר האלטען, אלס געזעלשאפטליך-פעראנטווארטליכע אינסטיטוציע, פאר אונזער חוב פעסטצושטעלען פאלגענדעס:

1) עס איז נישט אמת, אז די לאדזשער האנדווערקער-צענטראלע, פאלודניאווא 4, איז שולדיג אין דער נישט-צושטאנדעקומענער פעראייניגונג אין די יאהרען 1925/26. דאגעגען איז אמת, אז די צערשפליטערונג שטאמט פון ווארשא, צוליב דעם, וואס ה' ראסנער האט אלס מתנה, ביי זיין צוריקאיבערגאנג צו דער פאלקס-פארטיי, געוואלט פערוואנדלען די יודישע האנדווערקער-בעוועגונג אין א היימיש-פארטייאיש קרעמעל.

2) עס איז נישט אמת, אז די דעלעגאטען פון פאלודניאווא 4 זענען שולדיג דערין, אז דער האנדווערקער-קאנגרעס אין יאהר 1928 איז פערוואנדעלט געווארען אין א קאמפס-פלאץ, דאגעגען איז אמת, אז ראסנער'ס פרעזידיום האט דערצו דערפיהרט, צוליב דער טאקטיק נישט צוצולאזען די פערטרעטער פון די לאדזשער האנדווערקער-מעהרהייט צום ווארט און געוואלט שאפען די אילוזיע, אז דער פערשטארבענער ה' פינגערהוט פערטרעט די לאדזשער האנדווערקער.

3) עס איז נישט אמת, אז צוליב דער שולד פון פאלודניאווא 4 זענען פערלוירען געגאנגען 2 יודישע מאנדאטען צו דער האנדווערקער-קאמער אין לאדז, דאגעגען איז אמת, אז ביים צוזאמענשטעלען פון דער ליסטע האט די ראסנער-גרופע דורכאויס פאר זיך פערלאנגט דעם בעקער-מאנדאט. די קריסטליכע פארשטעהער האבען אבער אויך קאטעגאריש פערלאנגט דעם בעקער-מאנדאט פאר זיך. נאך לענגערע אונטערהאנדלונגען האבען זיי פארלעגט, אז אויב די יודען וועלען רעזיגנירען פון איין מאנדאט, וועט די ראסנער-גרופע בעקומען דעם בעקער-מאנדאט. כדי נישט צו דערלאזען צו א שפאלטונג צווישען די יודען, האבען מיר אויך דעם דאזיגען קרבן געבראכט. דעם צווייטען יודישען מאנדאט האט דער פערטרויאונגס-מאן פון דער ליסטע אויך איינער פון דער ראסנער-גרופע, צוליב פארטיי-טעמים, ביים צוזאמענשטעלען די ליסטע פשוט פערזעהען.

4) עס איז נישט אמת, אז בלויז אין ווארשא זענען די עקזאמינירקאמיסיעס. א דאנק ה'ראסנערס ארבייט בעזעצט דורך א געניגענדע צאהל יודען און אין לאדז האבען די יודען נישט קיין פערטרעטערשאפט אין די עקזאמינירקאמיסיעס, דאגעגען איז אמת, אז אויך אין לאדז האבען מיר דאסזעלבע אדורכגעפיהרט: וואס שייך דעם ענין שווארצבערג, שטעלט זיך די לאגע פאר אזוי: אין לאדז האבען זיך ביז דער לעצטער צייט געפונען נור צוויי דיפלאמירטע מייסטער, קריסטען, וועלכע האבען גראד דעם ה' שווארצבערג נישט געוואלט אדורכלאזען, וויסענדיג, אז ער וועט שפעטער פערנעהמען זייער ארט אין דער קאמיסיע, דעריבער איז ער געצוואונגען געווען צו בעלעגען זיין עקזאמען אין אנ'אנדערע שטאט און יעצט איז ער פארזיצענדער פון דער קאמיסיע, אין וועלכע עס געפינט זיך נאך א יוד און איין קריסט.

5) עס איז נישט אמת, אז בעת די וואהלען אין דער פערוואלטונג פון דער האנדווערקער-קאמער האבען מיר פערראטען די יודישע האנדווערקער-אינטערעסען, דאגעגען איז אמת, אז א דאנק דעם וואס די צוויי ראטמענער פון דער ראסנער-גרופע האבען זיך נישט סאלידאריזירט מיט די מאהרהייט יודישע ראטמענער, און נישט פערלאזט די זיצונג, אלס פראטעסט געגען דעם, וואס קריסטען האבען אין דער לעצטער מינוט געבראכען דעם אפמאך און ארויסגעשטעלט נאר איין יודישען קאנדידאט אין דער פערוואלטונג, האבען מיר פערלוירען איין יודישען פערוואלטונגס-מיטגליד אין דער קאמער.

דער צענטראלער יודישער האנדווערקער-פערבאנד, לאדז, פאלודניאווא 4.

נייע „סטאווקעס" פון הכנסה אויפ'ן יאהר 1933

אין אלע בראנזשעס

אויף די וועכענטליכע שמועסען, וואס זענען פארגעקומען די וואך אין צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין, פאמארסקא 15, איז אויפגעקלערט געווארען פאלגענדעס:

צוליב דער אויסערגעוועהנליכער ירידה פון דער הכנסה אין יאהר 1932 פון כמעט אלע בראנזשעס, האט די לאדזשער פינאנץ-קאמער אנערקענט, דאס די פאריעהריגע סטאווקעס אויף הכנסה זענען נישט רעאלע און צוליב דעם האט זי זיך געווענדעט צו דער האנדעלס-קאמער, אז די לעצטע זאל אויסארבייטען סטאווקעס אויפ'ן יאהר 1933. די לאדזשער האנדעלס-קאמער האט אויפ'ן סמך פון געזאמעלטען מאטעריאל פעסטגעשטעלט די סטאווקעס, וועלכע זענען אויף א געמיינזאמער קאנפערענץ אין דער פינאנץ-קאמער בעשטעטיגט געווארען אין דעטייל:

ברען-מאטעריאל – 9 פראצ.; שיך – 10 – פראצ.; אייזען – 7; קוכען-געשיר – 9; גלאז – 10; פאיאנס, פארצעלאן – 10; מאנופאקטור, זיידענע – 10; מאנופאקטור וואלענע – 8; מאנופאקטור, האלב-וואלענע – 6; מאנופאקטור, באוועלנע – 4; מאנופאקטור, ווייסע – 3; מאנופאקטור יוטא – 9; מלבושים – 9; קאנפעקציע – 10; היטלעך, היטען – 12; דאמען-היטען – 20; גאלאנטעריע – 8; שרייב-מאטעריאל – 8; שפיל-ארטיקלען – 6; קאלאניאל-ארטיקלען – 7; ווין, בראנפען – 9; פאפיראסען – 55; פלייש – 9; פיש – 12; גרינצייג – 12; פרוכטען, צוקערווארג – 15; מעביל – 7; תרוים – 5; גלאזעקט – 10; בעפליגעל – 13; רעסטאראנען – 14; ביחים – 8; יאדלאדייניעס – 8; ציקערניעס – 15; ... וויארניעס, כלעטשארניעס. הערבאטשארניעס – 15 ברעט.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג 12 סעפטעמבער
כא אלול תרצ"ג

זון־אויפגאנג 5.03
זון־אונטערגאנג 6.01

א לאגער ארום בויך...
סיסטעמאטישע גנבה אין א פאבריק

(2) כידוע, ווערען אין איניגע היגע פאבריקען די לוינען אויסגעצאהלט די ארבייטער אין שוה כסף — אין סחורות.

דאס ברענגט דערצו, אז פיל ארבייטער ווערען, ווילענדיג־נישט־ווילענדיג, „סוחרים", און זיי מוזען פערקויפען דעם „לוין", כדי אויסצושלאגען פאר זיך אויף חיונה.

צווישען אנדערע אזעלכע סוחרים פלעגען אויך זעהר אפט פערקויפען רעשטלעך סחורות די ארבייטער פון דער פירמע „לעאנהארדט, וואלקער, און גירבארדט" — אנטאני דובאס און אלגא כאלופסקא.

עס האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז זיי האבען די סחורות בעקומען נישט אויפ'ן כשר'ען וועג, נאר דורכ'ן בעגיין סיסטעמאטישע גנבות אין דער פאבריק פון דער אויבענגענאנטער פירמע.

די פירמע האט געמאכט א חשבון, אז אין משך פון אנדערטהאלבען יאהר איז ביי איהר ארויסגעגנבעט געווארען סחורה פאר 16,129 זלאטעס מיט 85 גראשען.

די צוויי גנבים, ד. ה. דער גנב מיט דער גנבטע זענען דעריבער נעכטען געשטאנען פאר'ן געריכט, און מיט זיי צוזאמען זענען אויך געשטאנען: פראנצישעק באיער און סטעפאן מיקאלאיעווסקי וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין דעם, אז זיי האבען געהאנדעלט מיט די גנבים.

דובאס און כאלופסקא האבען זיך מודה געווען אין זייער פערברעכען, און די לעצטע האט אפילו דערקלערט, אז די רעשטען פלעגט זי ארויסטראגען, ארומגעוויקעלט ארום בויך...

רעוויזירען פלעגט מען זי נישט, ווייל זי פלעגט ארויסגיין פון דער פאבריק שפעטער פון אלע ארבייטערינס.

דאס געריכט האט געפסקנט, אז דובאס'ן קומט 10 חדשים טורמע, כאלופסקא'ן — 8 חדשים, באיער'ן — 4 חדשים און מיקאלאיעווסקי'ן — 3 חדשים

ער איז נישט קיין בעל־חשבון
אבער איבערציילען 8 וועט איהם א סך שווערער אנקומען ווי איבערציילען 1,600

(2) דער 23־יעהריגער יוזעף יושקיעוויטש איז דעם 26 יוני ה. י. אריינגעקומען אין דער וואוינונג פון וולאדיסלאוו ניידער — אין דארף ווידזעוו, ראקיטשינער שאסעי 2 — און טרעפענדיג דארט בלויז דעם 8־יעהריגען זדזשיסלאוו ניידער, האט ער איהם געגעבען א פאר גראשען אויף צוקערלעך, און — אז ער איז געבליבען אליין אין דער וואוינונג, האט ער ארויסגענומען פון דער שאפע 1,600 זלאטעס אפגעשפארטע געלדער (פערשטייט זיך — נישט זיינע...) און איז אנטלאפען.

שפעטער האט מען זיך דערוואוסט, אז ער בעהאלט זיך אויס ביי זיין משפחה אין דער קאנינער געגענד.

אויפ'ן גרונד פון פונאנדערגעשיקטע טעלעפאנאגראמען האט מען יושקעוויטש'ן פערהאלטען און נעכטען איז ער געשטעלט געווארען פאר'ן היגען קרייז־געריכט.

דער בעשולדיגטער האט זיך מודה געווען אין זיין פערברעכען, דערקלעהרענדיג, אז בעגאנגען איז ער איהם מחמת נויט. וויפיל ער האט געגנב'עט געלד — האט ער געזאגט — ווייסט ער נישט. ער האט פראסט פשוט ארויסגענומען פון דער שאפע הויפענווייז דאס גאנצע געלד, און — פטור אנ'עסק... דערנאך איז ער אוועקגעפאהרען מיט זיין שוועגער (היער ליגט דער הונד בעגראבען!) קיין קאנין צו זיין משפחה, וואו ער האט זיך געוואלט איינארדנען א געוועלב אויפ'ן דארף, אבער... מען האט איהם צו־כריה ארעסטירט.

ער האט בעקומען 8 חדשים צו זיצען.

„יא שולדיג, נישט שולדיג"
און צוהאקט איהם א קינבאק מיט שטיינער

(2) דעם 27 מערץ ה. י. בעת שטרייק אין דער קאטאן־אינדוסטריע, איז דער מאגאזינער פון דער זאקען־פאבריק „כאלא" (וואולטשאנסקא 164), סטאניסלאוו סאלינסקי פערהאלטען געווארען, ביים ארויסגיין פון דער פאבריק דורך א געוויסען עדווארד צירולינסקי.

צירולינסקי האט א פרעג געטון ביי סאלינסקי'ן, הלמאי ער ארבייט, נישט אכטענדיג דערויף וואס עס איז א שטרייק.

דערויף האט סאלינסקי געענטפערט, אז ער ארבייט נישט, והא ראיה: ער גייט דאך ארויס פון דער פאבריק.

ביני לביני זענען צו זיי ביידע אונטערגעקומען עטליכע פערזאן, וועלכע האבען מיט די ווערטער: „יא שולדיג, נישט שולדיג" אנגעהויבען צו שלאגען איהם מיט שטיינער.

דער רעזולטאט דערפון איז געווען, אז פון די קלעפ איז איהם צושמעטערט געווארען א קינבאק, און ער האט זיך געמוזט אין פערלויף פון 3 חדשים היילען אין שפיטאל.

די שלעגער האט מען בעת מעשה נישט געכאפט, און דעריבער איז צו פעראנטווארטליכקייט צוגעצויגען געווארען עדווארד צירולינסקי, אלס מיטגליד פון דער שטרייק־קאמיסיע.

נעכטען איז ער דורכ'ן קרייז־געריכט פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים ארעסט, מיט'ן אפלייגען די שטראף.

אפטייקען
היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37) ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6) ס. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1915

היינט דינסטאג, ד. 12 פון 3־טען קאמיסאריאט

פון L ביז O

און פון 9־טען קאמיסאריאט

פון A ביז G

מארגען, מיטוואך, דעם 13־טען פון 3־טען קאמיסאריאט מיט די אותיות:

P R

און די וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 9־טען קאמיסאריאט מיט די פאמיליען־נעמען

פון H ביז N

ווער ס'וועט זיך נישט מעלדען צו דער רעגיסטראציע אין ענטשפרעכענדען טערמין וועט אדמיניסטראטיוו בעשטראפט ווערען מיט 3000 זל. שטראף אדער 3 חדשים ארעסט.

ווי אזוי דארף אויסגעטייטשט ווערען דער צירקולאר
וועגען פערקלענערען אדער אנולירען שטייערן

דער צירקולאר פון פינאנץ־מיניסטעריום 4960/1/25 זאגט, אז אויב ס'ווערען געשאנקען אדער פערקלענערט שטייערן און די דעציזיע בנוגע דעם פערקלענערען איז געקומען נאכ'ן בעצאהלען — דארפען צוריקגעגעבען אדער פערעכנט ווערען אויף אנדערע שטייערן נישט נאר בלויז די שטייער סומע נאר אויך די קאסטען און פראצענטער. דאס זעלבע אויך אויפ'ן סמך פון א דערלאנגטע ביטע זענען די עקזעקוציע־שריט דערווייל אויפגעהאלטען געווארען, דארף דער שטייער צאהלער צאהלען פראצענטער נאר פאר דער צייט פון אפהאלטען די עקזעקוציע־שריט.

די שטייער־אמטען רעכענען זיך אבער נישט מיט דעם דערמאנטען צירקולאר און צוליב דעם האט זיך די לאדזער האנדעלס־קאמער וועגען דעם געווענדען צו דער פינאנץ־קאמער.

אויף א דראבינאסטע וואגען
פאהרט זיך, וויזט אויס, בעסער, ווי אין לאדז

(2) העלענא קאפאנסקא פון דארף קרושאוו, הינטער טושין, האט נעכטען אריינגעטראגען אנ'אנקלאגע אין 10־טען קאמיסאריאט, אז זי איז געפאהרען מיט א טעקזובקע, געפיהרט פון איינעם מאקסימיליאן בינדער, און אז צוליב דעם „משוגענעם", שלעפטען ברוק איז זי אינגאנצען אויפגעטרייסעלט געווארען און בעקומען א נערווען־דערשיטערונג...

לויט ווי עס איז צו אורטיילען פונ'ם פראטאקאל, קאן זי נישט גענוי אנווייזען, וואס עס איז ביי איהר בעשעדיגט געווארען.

עסט מען שוין ארבוז
טא זאל מען כאטש געדענקען, אז מ'קאן דורך איהם גע'ביזוקט ווערען!

(2) נעבען דרעווגאווסקא 48 האט זיך פערהאלטען א טאקסובקע און דער 30־יעהריגער שאפער מיקאלאי פאלאשטשיק האט געוואלט אריין אין דעם טויער פון דעם זעלבען הויז.

ער האט זיך אבער אזוי אומגליקליך אויסגעגליטשט אויף א שטיק שאלעכץ פון אנ'ארבוז, אז ער איז אנידערגעפאלען און צושפאלטען זיך דעם קאפ.

דער פאגאטאוויע־דאקטאר האט פעסטגעשטעלט א מוח־אויפטרייסלונג און אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד האט מען דעם שאפער אפגעפיהרט אין שפיטאל.

עס איז דאר אנ'אונטערשיד
פונ'ם צירק ביז דער טורמע איז א מהלך רב

(2) פאר'ן אויסזידלען מיט מיאוס'ע ווערטער א פאליציאנט, וועלכער האט איהם גערופען צו ארדענונג (דעם 21 מאי אין ספארט־צירק) און נישט לאזען זיך פיהרען גוטוויליג אין קאמיסאריאט אריין, האט דער 28־יאהריגער זיגמונט ברוזשדזשינסקי (גאווראט 58) נעכטען בעקומען א פסק דין פון געריכט — 3 חדשים צו זיצען.

דאן איז ער געזעסען אויף דער גאלעריע און איצט וועט ער מוזען זיצען אין טורמע.

ספעציעלע ערשטקלאסיג־איינגעארדענטע מאגאזינען צו לאגערן סחורות

דאס גוט בעקאנטע עקספעדיציאנס־הויז ה. סאבאל, פיעטריקאווער 6, וועלכעס עקזיסטירט זייט דעם יאהר 1916, האט געעפענט א ספעציעלע מאגאזין צו לאגערן סחורות.

דער מאגאזין, וועלכער געפינט זיך אין סאמע צענטער פון שטאט (פיעטריקאווער 6 טעל. 153,96) איז אסעקורירט פון פייער און גנבה, א נייעס איז איינגעארדענט געווארען דערמיט, וואס מ'קען דינגען אויך ספעציעלע צימערן. אין די לאגערן געפינט זיך אויך א ספעציעלע שפיז־אפטיילונג צום אויסזאקען.

די מאגאזינען זענען פערזעהען מיט אלע נויטיגע איינריכטונגען ווי: קראפט־ווינדעס, לאסט־אויטאס, פלאטפארמעס, מיט וועלכע די סחורות ווערען אפגענומען און אפגעשיקט ווי אמניכסטען צו די קליענטען.

רעכענדיג אויף א גרויסען אומזאץ זענען די פרייזען קאלקולירט ווי אמביליגסטען.

לאדזער אויסארבייטונגען פון קוכען־מעבעל
וועלען עקספארטירט ווערען קיין ענגלאנד און בעלגיען

קיינער וואלט נישט געגלויבט, אז אויסער דעם שם וואס לאדז האט מיט איהרע טעקסטיל־אויסארבייטונגען, האט זיך אונזער שטאט נאך קונה־שם געווען אלס צענטער פון מעבעל־אויסארבייטונגען, בעזונדערס פון קוכען־מעבעל.

דער מלוכה'שער עקספארט־אינסטיטוט מאכט אויפמערקזאם דער לאדזער האנדווערקער־קאמער, אז ס'איז פערהאן א מעגליכקייט פון עקספארטירען קוכען־מעבעל קיין ענגלאנד און בעלגיען.

נעכטען איז אין דער האנדווערקער־קאמער פארגעקומען א זיצונג וועגען עקספארט פון קוכען־מעבעל קיין ענגלאנד און בעלגיען.

צוזאמענפאהר פון ביר־ברויערס

(2) פון שבת ביז נעכטען איז פארגעקומען אין לאדז א צוזאמענפאהר פון ביר־ברויערס.

אָרטאָפּעדישער אַנשטאַלט

פּראָטעזען, גאָרסעטען, אָרטאָפּעדישע אַפּאַראַטען אַלער אַרט, לייכטע פּלאַטפוס־איינלאַגען געגען פוס־שמערצען אַלס נאָך גיפּס־אָבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פּיעטריקאַווער 119, טעל. 231-81

סכנה פון א שטרייק
אין דער מעטאל־אינדוסטריע

(2) אין לאקאל פון קלאסען־פעראיין (נארוטאוויטשא 50) איז נעכטען פארגעקומען אנ'אלגעמיינע פערזאמלונג פון מעטאליסטען־פערבאנד וואס רעפרעזענטירט אלע לאדזער מעטאלורגיע־פאבריקען.

עס איז בעשלאסען געווארען, אז אויב די פירמע „פערדום" וועט נישט אנערקענען קיין דעלעגאטען, און די זעלבע שטעלונג וועלען אננעהמען די איבעריגע מעטאלורגיע־פירמען [illegible] — וועט אין דער גאנצער אינדוסטריע אנגעהויבען ווערען א שטרייק.

צוויי נייע געזעלשאפטען אין לאדז
פראפעסיאנעלער פעראיין פון פוילישע קינסטלער און פעראיין פון פוילישע דאקטוירים

(2) אין דעם וואיעוואדישען רעגיסטער פון נייע געזעלשאפטען זענען אריינגעצויגען געווארען 2 נייע פעראיינען:

1) פראפעסיאנעלער פעראיין פון פוילישע קינסטלער־פלאסטיקער, מיט'ן זיץ־ארט אין לאדז.

2) „פוילישער געזעלשאפטליך־מעדיצינישער פעראיין", (דאקטוירים־פאליאקען) מיט'ן זיץ־ארט און טעטיגקייטס־שטח — לאדזער וואיעוואדשאפט.

מען דארף פערברייטערן די טעטיגקייט
פון דער זומער-קאלאניע פון „טאז“

(סוף).

א חוץ דעם איז דא א ספעציעל באדע-צימער מיט קאלט און ווארעם וואסער. א בוילער אין קוך יאגט ווארעמער וואסער אין באדע-צימער און אין פראליניע. אין באדע-צימער זענען פאראן נאך פרישניצען פאר די קינדער.

אין די וואש-צימערן וואשען זיך די קינדער יעדען טאג, אין דער פריה, פאר יעדען עסען, פאר שלאפען-גיהען. זיי האבען גענוג וואסער, זיי פליוסקען זיך אין וואסער. פאר שלאפען גיהען און יעדען פריהמארגען ווערען געוואשען די פיס און דער גאנצער קערפער.

די דערציהערינס בעטראכטען יעדעס קינד נאך דעם וואשען זיך. פיל מיה ווערט געלעגט, כדי צוגעוואוינען די קינדער צו וואשען דאס גאנצע פנים איבער די אויערען, די אויערען, דעם האלז, פיל מיה ווערט געמאכט, אויסלערנען די קינדער טריקען זיך אפווישען, נישט ארויסלויפען מיט'ן נאסען קערפער אויף דער לופט.

אין אלגעמיין געוואוינען זיך קינדער שנעל צו צום וואסער. ס'איז אינטערעסאנט זיך צוהערען צו די געשפרעכען פון קינדער אין וואש-צימער, צוהערען די בייסיגע בעמערקונגען, וועלכע די קינדער מאכען וועגען דער וואסער-פראגע אין דערהיים און אויף דער קאלאניע.

צי פערבלייבען די היגיענישע געוואוינהייטען ביי די קינדער אויף לאנג? שווער צו זאגען. ביי קינדער, וועלכע האבען אין דערהיים דערטרעגליכע בעדינגונגען, ד. ה. א אפגוס מיט לויפענדעס וואסער, פערבלייבען די געוואוינהייטען געוויס אויף לאנג, אין דעם האבען מיר זיך א סך מאל איבערצייגט אין געשפרעכען מיט די עלטערן פון די קינדער.

אבער ביי קינדער, וועלכע האבען אין דערהיים קיין לויפענדעס וואסער נישט, דארט וואו מען דארף ברענגען וואסער פון הויף, אדער גאר פון א צווייטער גאס, — און אזעלכע קינדער אין דא א גאר היפשער צאל — איז זעהר ווארשיינליך, אז די געוואוינהייטען ווי דאס גאנצע לעבען אויף דער קאלאניע בלייבט ווי א וויטער זיסער טרוים פון בעסערען און שענערען לעבען.

די קאלאניע איז גוט איינגעארדענט. אבער ס'איז דא נאך זעהר א סך אויפצוטוען, כדי די קאלאניע צו פערפולקאמען.

ס'איז שווער אויסצורעכענען אלץ וואס דארף נאך געטון ווערען.

ס'איז נויטיג נאך וועש פאר קינדער, נאך קליידונג, נאך האנטוכער, נאך טישטעכער, נאך קאלדרעס.

דאס איז קיינמאל נישט גענוג, וואס מעהר — איז בעסער.

דער פערסאנאל אויף דער קאלאניע איז צופיל בעלאסטעט. ס'איז זעהר נויטיג נאך צוויי, אדער דריי דערציהערינס, יעדע דערציהערין זאל האבען א קלענערע צאהל קינדער אונטערן אויפזיכט. ס'וואלט זעהר נויטיג געווען, אז אין די פיר וואכען זאל זיך פערנעמען כאטש מיט די עלטערע קינדער א לעהרער פון נאטור-וויסענשאפט. וועלכער זאל זיך שטעלען די אויפגאבע פון פראקטישע בעקאנונג מיטן דארף, מיטן וואלד, מיט דער נאטור; אויף דער קאלאניע וואלטען די קינדער זיך געלערנט האדעווען בלומען. צוקוקען זיך, ווי בלומען ווערען פערזייט און וואקסען; אויף דער קאלאניע וואלט לייכט געקענט געשאפען ווערען א קליינער סאד-גארטען אלס א שולע פון פראקטישער נאטורוויסענשאפט. אין וואלד וואלט מען געקענט דערציילען די קינדער וועגען לעבען אין די וואלד-איינוואוינער, וועגען וואלד אין זיין בעדייטונג, וועגען וועלדער אמאל אין זייער ראל א. א. וו. — מיט איין ווארט מ'דארף אויסנוצען די פיר וואכען, וואס די קינדער געפינען זיך אויף דעם דארף, כדי זיי בעקענען גרינדליך מיט דער פרייער נאטור. ס'פילט זיך א נויטווענדיגקייט אין א דערציהער וועלכער זאל קענען ווידמען צייט אויף ארגאניזירען דאס געזעלשאפטליכע קאלעקטיווע לעבען פון קינדער: שאפען א קינדער-ראט, שאפען א קינדער-געריכט א קינדער-קאלאניע-צייטונג א. א. וו.

ברענענד איז צו רעגולירען די אנגעווייטיגטע פראגע וועגען בעזוכען פון די עלטערן. די פראגע איז א שווערע פאר אלע קאלאניעס. ס'איז קלאר, אז אין טאג ווען עלטערן בעזוכען די קינדער קומט אריין א גרויס צורודערונג אין גאנצען גאנג פון דער קאמפליצירטער קאלאניעלער-מאשין. שוין צוליב דעם ווייזען ארויס די לייטער'ס פון קאלאניעס א ווידערווילען געגען בעזוכען, אדער נאר דער אומשטאנד וועגען געוויסער אונארדנונג וואלט נאך נישט דעצידירט אין דער הינזיכט.

וויכטיגער זענען אנדערע אומשטענדען. ס'איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז נאך יעדער בעזוך פון די עלטערן, האבען מיר אויף דעם צווייטען טאג א פאר קינדער קראנקע אויף לייכטע אנגינא, גריפע א.א.וו. צווישען די עלטערן, וועלכע קומען צו די קינדער (עס קומען יעדען זונטאג 100—200 פערזאן), געפינען זיך שטענדיג מענשען מיט לייכטער אנגינא, אדער גריפע, אדער געווענליכען נאז-קאטאר, אדער לייכט-פערקיהלטע, וועלכע היסען אביסעלע צו. די מענשען האלטען זיך פאר פולשטענדיג געזונדע. זיי ארבייטען, געהען צו גאסט. פאהרען ארויס אויפ'ן דארף צום קינד אביסעל אפרוהען, זיצען אין וואלד און האבען קיין אהנונג נישט, אז זיי ברענגען אריין אינפעקציע אויף דער קאלאניע. איינשטעלען א מעדיצינישע קאנטראל פון די בעזוכער — צו צוויי הונדערט קינדער קענען קומען עטליכע הונדערט מענשען — איז נישט בנמצא.

אבער ס'איז דא נאך א וויכטיגע סיבה, פארוואס די עלטערן ווערען נישט צוגעלאזען. ווייל זיי ברענגען מיט עסענווארג און נאשווארג און פער'סמ'ען ממש די קינדער. פיל מאל האבען די דערציהערינס קאנפיסקירט ביי די עלטערן פרייטאג'דיגע פיש, אדער שבת'דיגע גענזענס. עלטערן ברענגען מילך פאר קינדער פון לאדז אין א הייסען טאג. אין רעזולטאט... איז יעדען מאנטאג ליידען אייניגע קינדער אויפ'ן מאגען (biegunki).

פאר „טאז“-קאלאניע איז די פראגע דאפעלט שווערער, ווי פאר אנדערע.

ערשטענס, ווייל אין „טאז“ געפינט זיך מיטאמאל 210 קינדער, ד. ה. מען דארף שאפען פלאץ פאר 300 ביז 400 עלטערע מענשען און צווייטענס, ווייל די קאלאניע געפינט זיך נאהענט פון שטאט. זונטאג קומען צו די קינדער פאטער און מוטער, ברידער און שוועסטער. זיי קומען נישט נאר זיך זעהן מיט'ן קינד, נאר גלאט צו פערברענגען אויף דעם דארף א גאנצען טאג. ס'איז לייכט זיך פארצושטעלען, ווי די קאלאניע וואלט אויסגעזעהן, ווען עטליכע הונדערט מענשען וואלטען דא פערברענגט א טאג.

„טאז“ האט ביז יעצט דערלעדיגט די פראגע אזוי, אז די קינדער ווערען יעדען זונטאג ארויסגעפיהרט צוויי מאל אין וואלד, און אין וואלד זעהען זיי זיך מיט די עלטערן. אבער נאכדעם ווי די עלטערן זעהען זיך א שעה, אדער צוויי אין וואלד, בעגניגען זיי זיך נישט דערמיט. און בלייבען נאך אין דארף, און ווארטען ארום דעם פלויט. דאס איז זעהר פיינליך.

די פראגע מוז געפינען א לעזונג.

אפשר וואלט געווען ראציאנאל, אויסבויען אויף דער קאלאניע א גרויסע אלטאנע, ווי די עלטערן וואלטען געקענט גרופענווייז זיך זעהען מיט זייערע קינדער?

אפשר פעסטשטעלען, אז די זעהונג קען דויערן א שעה, צוויי שעה, אבער נאכדעם מוזען די עלטערן פערלאזען די קאלאניע? צי ווען מען דאמאלס פערלאזען דאס דארף און נישט בלייבען שטעהן ביים פלויט?

הגם אזא אלטאנע וואלט זעהר צונוצנעקומען אינמיטען דער וואך אויפגעשטעלט מיט דער פראנט-זייט צו דער זון און בעזארגט מיט לעזשאקעס, וואלט אזא אלטאנע געדינט אלס א ליגהאלע פאר די קינדער.

עס זענען נאך דא שוואכע זייטען. אבער די לעזונג איז ענג פערבונדען מיט איין קלייניגקייט... געלד. וואו נעמט מען געלד, אויף צו דעקען די נארמאלע דעפיציטען? און וואו נעמט מען געלד אויף אינוועסטיציעס — וועש, אלטאנע, פערגרעסערטען פערסאנאל? און צי בעפרידיגט שוין לאדז 850 קינדער דעם זומער?

אפשר איז נויטיגער שאפען געלד, אויף צו פערגרעסערען די צאהל קינדער? איידער זוכען צו פערפולקאמען די קאלאניע, וועלכע דערפילט דאך איהר אויפגאבע אזוי ווי זי איז?

דאס זענען פראבלעמען אין אונזער קליין וועלטעל, מיט וועלכען מיר וועלען זיך פערנעמען דעם ווינטער; צו די פראבלעמען וועלען מיר זיך נאך אומקעהרען.

ד״ר ם. שוואלבע
דיר. פון „טאז“ אין לאדז.

גוט מארגען!

די 5-טע קלאס

יודען שפילען.

מאנכע שפילען קארטען. אנדערע שפילען... זיך מיט פייער און אלע שפילען מיר — מיט'ן לעבען.

דערפאר, אז ס'קומט די 5-טע קלאס שפילען אלע. אריים און רייך שפילט. איינער אויף א גאנצען לאס און איינער אויף א „פערטעלע“. קבצנים שפילען שותפות. מ'לייגט זיך צוזאמען און מ'נעהמט א „פערטעלע“ — טאמער דאך!...

ערב דער ציהונג לעבט מען מיט האפנונג: אפשר וועט זיך עפעס מיטשלעפען. אפשר וועט דעם „ממזר'ל“ דער באר א שטופ-טון!... יעדער בעזונדער האט אנדערע בעגעהרען; איינער ווארט אויף דער גרויסער „מציאה“ — אויפ'ן מיליאנדעל, הייסט עס! א צווייטער בעגניגענט זיך מיט איין „מאה'לע“. א דריטער בעט זיך, כאטש א „צעהנער'ל“.

ביי דער 5-טער קלאס לעבען יודען מיט האפנונג: איינער האט א טאכטער חתונה צו מאכען, אנ'אנדערער האפט דעם ווירט צו פערשטאפען ס'מויל. דער דריטער — אביסעל קויהלען, א ווארים מלבוש, שכר-לימוד — אלע לעבען מיט האפנונג.

די איצטיגע 5-טע קלאס האט דאס ביסעלע האפנונג אויך צושטערט: באלד דעם ערשטען טאג האבען גענומען „שיסען באמבעס“: 300 און באלד הערויף 150 און אזוי „שיסט“ איין „באמבע“ נאך דער אנדערער....

איצט שטעהען יודען פאר די קאלעקטורען און זוכען — אפשר א קרן! ווי זעהט מען זיך צוריק מיט די פאר גראצערס!...

אב—נעס

נייער געשוואוירענער איבערזעצער

(א) לויט א פעראָרדענונג פון יוסטיץ מיניסטעריום איז, אלס געשוואוירענער איבערזעצער פון פראנצויזיש, דייטש און רוסיש ביים קרייז-געריכט בעשטימט געווארען מאגיסטער זאפיא פיילין (פעטריקאווער 89).

איבערגעפאהרען

(א) אויף זשגאווסקא גאס האט א טאקסיבוס איבערגעפאהרען די 28-יעהריגע יוזעפא אטרעמבסקא (באשיקאווא 6, אין כאיני).

פאנאמאוויע האט ערטיילט ערשטע הילף דער שטארק צוקאליעטשעטער מיידעל.

* * *

(א) אויף דער 6. שיערפיען-גאס 29 האט אנ'אויטא איבערגעפאהרען דעם 6-יעהריגען פייוועל ליסמאנאוויטש, וועלכער איז שטארק צוקאליעטשעט געווארען.

Dr. R.
Zalcwasser
CHIRURG — כירורג
ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17
נעהמט אן פון 1—2 בייטאג און פון 4—7 נאכם.

ר. איזראעל
דירעקטאר אדאלף גאלד
סענסאציאנעל-שפאנענדער ראמאן
פון יודישען לעבען
44

— וואס האט מען ביי דיר געגנבעט? וואס ביזט דו אזוי צוטראגען? האט גראף ראשעוויטש געפרעגט

— איך זאל נאך נישט זיין צוטראגען, מ'האט מיך אומגליקליך געמאכט, מ'האט מיר צוגענומען דאס טייערסטע וואס איך האב געהאט און פרעמדע מענשען וועלען דאס אויסנוצען צו מיין אומגליק.

— אבער בערוהיג זיך, אלץ קען זיך נאך ענדערען צום גוטען, מ'קען דאך געפינען דאס וואס מ'האט ביי אייך צוגענומען

— ווי אזוי קען דאס געשעהען?

— מיר וועלען מעלדען וועגען דער גנבה און די פאליציי וועט דאס זיכער אויסגעפינען

— נאר נישט מעלדען, נישט אריינמישען די פאליציי אין דער געשיכטע, גראף, איך בעט איך וועגען דעם

— ווי דו פערשטעהסט, אבער איך מוז מודה זיין, אז איך פערשטעה גארנישט פון דעם אלעם און איך ווייס נישט מיט וואס איך וואלט דיר געקענט העלפען.

דער צוג האט הערוויל געפיהרט און אין עטליכע מינוט ארום האבען זיי זיך שוין געפינען אויף דער פוילישער טעריטאריע, אדא האט זיך געבראכען די הענד, גרויסע טרעהרען זענען איהר געשטאנען אין די ווינקעלעך פון די גרויסע אויגען, זי איז געווען ווי פערגליווערט. דער גראף האט אויף איהר געקוקט מיט גרויס רחמנות, הגם ער האט פערשטאנען, אז אין דער גאנצער געשיכטע ליגט א גרויסער סוד. אדא איז געזעסען פערטראכט און ענדליך האט זי געפרעגט:

— זאגט מיר גראף, צי קען מען אימיצען פערפאלגען אין אויסלאנד פאר א פערברעכען וואס ער איז בעגאנגען אין פוילען

דער גראף איז געווען ערשטוינט פון דער דאזיגער פראגע, ער האט גארנישט געענטפערט און שטארק געקוקט אויף אדאן

— פארוואס ענטפערט איהר נישט, גראף, איהר דארפט דאך קענען די געזעצען פון פוילען

דעם גראף איז געווארען נישט אנגענעהם און ער האט מעכאניש געענטפערט

— ס'ווענדט זיך וועגען וואס פארא פערברעכען עס האנדעלט זיך?

אדא האט נישט באלד געענטפערט, נאר דערנאך האט זי געזאגט

— נו. זאלען מיר אננעהמען, אז ס'האנדעלט זיך וועגען מיטהעלפען אין א פערברעכען

— ס'ווענדט זיך אין וואס פארא פערברעכען

— נו. זאלען מיר אננעהמען, אז אין א שווערען פערברעכען, אין א זעהר שווערען, אין א מארד

— אדא, וואס טוט זיך מיט מיר, נאך וואס זענען די דאזיגע געשפרעכען, צו וואס צילסט דו.

— שוין צו גארנישט, איך האב מעהר נישט קיין ציל, די בעקאנטשאפט מיט אייך האט מיך זעהר טייער געקאסט, אפשר גאר מיין לעבען

דעם גראפס נערווען האבען מעהר נישט אויסגעהאלטען, ער איז אויפגעשפרונגען פון זיין ארט

— אדא וואס זאל דאס בעדייטען? ווי פאלסט דו אויס צו מיר אזוי צו רעדען, איך ווייס נישט און פערשטעה נישט וועגען וואס עס האנדעלט זיך, אבער פון דיינע רייד בין איך גרייט צו גלויבען, אז דו וואלסט מיך חושד זיין אין צוגנבענען דאס וואס דיר פעהלט דא

— איך בין קיינעם נישט חושד, איך האב קיין שום גרונד נישט דערצו און איך האב דאס נישט געזאגט, אויב איך האב געזאגט עפעס א נישט פאסיגען אויסדרוק בעט איך אייך, אז איהר זאלט מיר מוחל זיין

דער גראף האט אנגעהויבען צו רעדען מיט אנ'אנדער טאן.

— אדא, איך זעה, אז דיר איז עפעס שלעכטס געשעהען, עפעס געפעהרליכעס, זאג מיר, אפשר קען איך דיר מיט עפעס העלפען.

— ניין, גראף איהר קענט מיר מיט גארנישט העלפען, איך בין א פערלוירענע, איינגאנצען פערלוירען, א סוף צו מיין קאריערע, א סוף צו מיין לעבען

— אדא, נישט פערצווייפלען, איך קען מיר גארנישט פארשטעלען וואס פארא שרעקליכע זאכען ס'האבען זיך געקענט געפינען אין דער לעדערנער טאש. אדא, דו ביזט גענוג רייך, ווי איך פערשטעה, יעדער קאנצערט דיינער ברענגט דיר א פערמעגען, טא וואס-זשע ביזט דו אזוי פערצווייפעלט ווען מ'האט דיר אפילו דעם גרעסטען אוצר ארויסגעגנבעט, נאר אויב ס'געהט דיר אין בין איך גרייט דעם שאדען צו ליידען הערפאר, ווייל איך בין געווען צוזאמען מיט דיר און איך פיהל זיך אין א געוויסער מאס אלס מיטשולדיגען אין דער פארזיכטקייט וואס מיר האבען דערלאזט צו דער דאזיגער גנבה

— נישט קיין געלד נישט קיין אוצרות האט מען מיר געגנבעט, איך האב דאך שוין געזאגט וועגען דעם, מ'האט מיך אומגליקליך געמאכט

— איך וועל נישט אפשטעהען צו פאדערען ביי דיר, אז דו זאלסט מיר אונבעדינגט זאגען וואס מ'האט דיר געגנבעט.

— ליבעס בריף, האט מען מיר געגנבעט

דער גראף האט זיך צולאכט.

— אזוי גאר, איצט פערשטעה איך שוין פארוואס דו ביזט אזוי שרעקליך פערצווייפעלט, ליבעס בריף איז גאר אנ'אנדער ענין, פערשטעה זיך, אז ס'איז נישט אנגענעהם ווען אימיצער, אנ'אונגעבעטענער זאל לייענען מיינע ליבעס-בריף. א שעהן פנים וועלען די גנבים בעקומען ווען זיי וועלען אדורכקוקען די מציאה וואס זיי האבען זיך איינגעהאנדעלט. אבער קיין געפעהרליכע זאך איז דאס זיכער נישט. שטארבען פון דעם קען מען נישט, די גנבים בעקענענדיג זיך מיט'ן אינהאלט פון דער גנבה וועלען זיכער זיי פערניכטען, וואס פארא ווערט שטעלען מיט זיך די בריף פאר זיי

— ניין, ליבער גראף, די בריף האט מען מיר געגנבעט, כדי צו מאכען א געברויך פון זיי, מען האט אין מיין באגאזש נישט געזוכט קיין געלד און נישט קיין צירונג, זיי האבען מיר נאכשפיאנירט און ספעציעל געצילט אויף די בריף

— איך פערשטעה נאך אלץ נישט, איך האב אויך נישט וועניג ליבעס בריף געשריבען אין מיין לעבען און נישט וועניג בעקומען, איך וואלט זיך גארנישט מצער געווען ווען אזעלכע בריף פאלען אריין צו אימיצען אין די הענד און ער לייענט זיי, צו דעם זענען מיר דאך יונגע מענשען צו שרייבען ליבעס-בריף.

(פארטזעצונג קומט).

בילּיגער אויספלוג קיין ווארשא

קומענדיגען דאנערשטאג, דעם 14-טען ד. ח. ארדענט איין דער היגער „וואגאן-לי-קוק" א ביליגען אויספלוג קיין ווארשא.

דער אפפאהר קומט פאר דאנערשטאג מיט קאלישער באהן 7.28 פריה, צוריקפאהר פון ווארשא 7.25 אווענד.

דער פרייז אין ביידע זייטען איז 10 זל.

בילעטען קען מען בעקומען אין רייזע-ביורא פון „וואגאן-לי-קוק" פיעטריקאווער 64 פון 9 פרי' ביז האלב 2 מיטאג און פון 3 ביז 8 אווענד.

בילּיגער אויספלוג קיין גדיניע

דער היגער „וואגאן לי קוק" ארגאניזירט אין די טעג פון 16 ביזן 20 סעפטעמבער אנ'אויספלוג קיין גדיניע.

דער פרייז אין ביידע זייטען איז 13.20 זל. דער אפפאהר איז אינדיווידועל און קאן פארקומען יעדען טאג צווישען 16 און 20 סעפטעמבער און מיט יעדען צוג.

איינשרייבונגען נעמט אן דאס רייזע-ביורא פון „וואגאן-לי-קוק" פיעטריק. 64 אין די ביורא-שעה'ן.

בילּיגער אויספלוג קיין קריניץ

אויף דעם קומענדיגען שבת ארגאניזירט דער היגער „וואגאן-לי-קוק" א ביליגען אויספלוג קיין קריניץ.

אפפאהר שבת 9,40 אווענד פון פאבריקס-באהן מיט א דירעקטען צוג, נומערירטע פלעצער.

דער פרייז פון 3-טע קלאס 22.80 זל. 2-טע קלאס 34.20.

מיר דערמאנען, אז נאכ'ן אפזיין אין קריניץ 10 טעג, געניסט מען פון א הנחה-פרייז ביים צוריקפאהרען מיט דער באהן 80 פראצענט.

בילעטען צו בעקומען אין ביורא פון „וואגאן-לי-קוק" פיעטריקאווער 64 טעגליך אין די ביורא-שעה'ן.

Dr. med. H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר ווענערישע און געשלעכטס-קראנק

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32.

נעהמט אן פון 8–10 פריה, פון 12–2 נאכמ. און פון 5–8 אווענד, זונטאג פון 9–11 בייטאג.

מארד, זעלבסטמארד, צי צופאל?

דערטרונקען געווארען אנ'18-יעהריג מיידעל

(2) עהרענבכטען ביטאג איז די 18-יעהריגע פרידע פערסטער, א דינסטמיידעל ביי דער משפחה יעקב אין אלעקסאנדער, ארויס פון שטוב, האבענדיג „וויכאדניע". און אזוי ווי זי איז ביינאכט נישט צוריקגעקומען, האט מען זיך משפר געווען, אז מיט איהר איז געשעהן עפּיס אנ'אומגליק.

נעכטען אינדערפריה האט מען פונ'ם סטאוו אין ראפאלאווקע ארויסגענומען דעם נאקעטען טויטען קערפער פון עפּיס א יונג מיידעל.

ווי ס'האט זיך ארויסגעוויזען, איז עס געווען די פערסטער.

עס איז נישט פעסטגעשטעלט געווארן, צי האט מען דא צו טון מיט א פאל פון מארד, זעלבסטמארד, אדער צופאל.

פערוואונדעט 5 פאביאניצער סוחרים

בעת אנ'אויטא-קאטאסטראפע

(א)נעכטען איז אויפ'ן שאסע, וואס פיהרט קיין פאביאניץ געשעהן אקאטאסטראפע מיט דער טאקסובקע לד. 83,713, וואס האט געפיהרט 5 פאסאזשירען, פאביאניצער סוחרים, און זייער באגאזש.

אזוי ווי די טאקסובקע איז געווען איבערגעלאדענט, האט זי זיך לעבן דעם דארף ווידזעווע איבערגעקוילעדט און אלע פאסאזשירען זענען דערביי שווער פערוואונדעט געווארען.

3 פון זיי זענען מיט'ן סאניטאר אפגעפיהרט געווארען אין פאביאניצער שפיטאל.

אברהם און שרה

און אלפרעד אינדערמיט גייען פערשיט זאלבאדריט

(א) דעם 21 יולי ה. י. זענען געקומען אין שוהן-געשעפט פון א געוויסען פרידלאנד צוויי ביזון מיט אן א פריילין, מ'זאל זיי פּראָבירן שיך.

האבען זיי געקליבען, געקליבען און גאנישט אויסגעקליבען...

א דיי זענען אוועק, האט מען זיך געכאפט, אז זיי האבען „צוגעהוילען" 4 פאר שיך פאר 74 זלאטעס.

דיזעלבע מעשה איז אין דעמזעלבען טאג געשעהן אין דעם שוה-מאגאזין פון האזמאנען אויף פאמארסקא גאס.

דערנאך האט מען זיי דערוואוסט, אז אויך אין כיל אנדערע געשעפטען זענען געוויזען געווארען דיזעלבע „קונצשטיק", און מ'האט די שיך-מכשפים אזוי לאנג געזוכט ביז מ'האט זיי געכאפט און ארעסטירט.

די אנפיהרערין פון דעם דריליבנ איז די בעקאנטע ווארשאווער גנבטע די 24-יעהריגע סארא ווייבער, און איהרע „בעהעלפער" זענען די לאדזער: דער 21-יעהריגער אברהם דושיבעצקי (פיעטשאווא 19) און דער 26-יעהריגער אלפרעד האפטארציק (זגערזשער 54).

דאס שוכוואריג האבען די געברידער נישט צום טאנצען...

Dr. med.

L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און מעטמוטלע בעראטונג.

עלע ארט אנאליזען.

נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג.

פאר אונבעמיטעלטע — רעדוצירטע-פרייזען.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, ד. 12 סעפטעמבער 1933

9,00 טראנסמיסיע פון קאלענבערג. 10,30 ערעפענונג פון 19-טען פוילישען דאקטוירים-צוזאמענפאהר אין פויזען. 11,57 צייט-סיגנאל. 12,05 גראמאפאן. 12,25 פרעסע. 12,33 קאמוניקאט. 12,35 גראמאפאן. 12,55 ידיעות. 2,55 גראמאפאן קאמוניקאטען פון לאדז. 4 גראמאפאן. 5,05 קאנצערטען. 6,15 רעפעראט. 6,35 לידער-קאנצערט. 7,05 גראמאפאן. 7,20 פערשידענעס. 7,40 פעליעטאן. 8,00 קאנצערט. 8,50 ידיעות. 9,00 קאמוניקאט. 9,50 לייכטע מוזיק. 10,00 טאנץ מוזיק. 10,25 ספארט. 10,35 קאמוניקאטען. 10.40 פוילישע טאנץ מוזיק פון גראמאפאן פליטען.

* * *

פון אויסלאנד

5,25 מאסקווא - טיק... 8,00 דאווענטרי - סימפ. קאנצערט, 9,... פאריז - אפערעטקע.

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	—	—	—	82.00
3 פראצענטיגע בוראוולאנע			—	38.00
4 „	דאלארובקא		—	47.75
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			51.75
8 „	ווארשאווער פאנד-בריף			43.88
8 „	לאדזער	„	„	40.75
ענגלישער פונט	—	—	—	28.67
דאלאר - אפיצ. 6,34	נישט אפיצ.		—	6.28
גאלד-דאלאר	—	—	—	9.02
גאלד-רובל	—	—	—	4.72
דייטשער מארק	—	—	—	2.11

כירורגישער קאבינעט

Dr. med.

J. Szreiber

נעפינט זיך יעצט אויף

Narutowicza 9 tel. 122-95

אפעראציעס, אפאטרונקעס, הירדע ושילדקעס א.ש.ח. נעמט אן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8,30 אוו.

לעטשניצע-פרייזען.

ציהונג פון דער מלוכה-לאטעריע

5-טע קלאס — 4-טער טאג

Po 10.000 zł. na N-ry 75189 148532

Po 5.000 zł. na N-ry 32596 65711 125452 135197

Po 2.000 zł. na N-ry 1142 2433 3700 10163 13676 20420 26675 20783 33289 36019 41437 44894 53275 67684 72876 83537 86527 89525 95790 99337 103120 116199 142608 145038 150051

Po 1000 zł. na N-ry 2501 10141 19062 24002 24476 33870 35916 40536 40779 51802 51957 51978 75987 88547 91038 91562 95981 101925 103275 116766 120749 125093 130095 138302 142291 145556 146578 153010.

Po 250 zł. na N-ry:

92 192 201 96 331 493 603 12 14 48 720 906 46 61 83 1024 28 108 53 231 622 2260 301 407 542 60 696 811 77 3423 693 711 18 896 929 33 4016 185 294 432 77 517 89 620 700 87 5035 47 160 218 321 56 412 513 20 764 6052 92 506 7 40 699 718 803 12 43 934 73 7082 7 407 663 711 74 78 8120 26 229 353 507 76 98 673 709 802 7 17 18 9068 351 980 95 10282 85 307 8 501 11078 91 95 144 289 311 44 431 12163 214 327 72 639 766 89 923 27 83 96 13063 268 583 92 746 82 803 41 923 69 14041 53 113 91 503 79 474 91 531 604 711 63 859 15006 73 162 90 95 227 42 314 45 563 68 681 943 16045 107 201 695 781 915 78 17340 444 75 552 643 78 85 18144 89 238 347 456 91 579 732 39 19141 229 345 77 540 690 903 88 29116 294 372 462 559 699 760 21069 368 92 469 627 62 728 845 66 920 42 87 22024 149 60 274 311 94 494 23196 392 429 58 61 81 672 88 928 79 24144 468 505 701 85 867 25042 109 68 222 88 354 826 917 30 81 26312 34 66 96 511 614 094 27202 68 524 756 847 90 28008 78 263 358 641 833 95 769 29000 19 391 78 648 67 873 30116 326 39 67 754 72 898 31053 89 108 63 280 413 21 555 755 880 943 32001 195 328 42 438 757 849 33046 160 91 275 331 51 426 34 35 503 36 92 923 37 34051 56 72 317 427 585 680 754 77 88 956 35092 180 244 314 403 731 62 97 833 67 924 36093 254 362 94 444 89 94 503 625 75 855 984 95 37002 63 370 448 655 893.

38058 569 614 723 88 811 914 60 69 39019 72 103 263 347 67 85 416 25 74 610 69 627 51 991 40159 69 71 205 14 28 78 88 450 525 53 80 658 829 39 54 905 13 72 41112 90 380 85 93 578 42061 305 19 433 78 564 979 43160 31 496 548 635 77 814 52 918 44022 236 328 54 418 851 993 45003 233 335 60 51 838 55 912 37 46093 215 20 307 63 88 509 17 85 95 625 56 811 66 928 47078 204 34 307 465 91 523 27 35 61 88 626 34 80 830 73 927 48053 109 77 82 218 69 346 87 429 53 579 826 49016 67 72 105 9 336 88 423 517 49 644 736 822 50287 399 412 46 815 51084 83 165 568 710 11 29 850 56 71 915 56 73 52025 47 123 38 74 254 6061508 26 75 672 721 45 823 925 44 45 94 96 53082 195 254 375 452 581 655 766 834 923 47 81 54038 161 73 275 304 55 571 617 740 99 896 55099 119 24 50 59 64 378 79 583 601 749 98 806 22 59 912 36 51 56002 62 191 315 95 400 17 90 567 636 65 67248 327 610 786 985 58055 272 89 97 301 632 51 52 79 86 762 837 59140 369 573 79 693 95 762 893 94 60001 62 86 238 46 300 33 480 96 636 736 79 89 94 881 985 61026 46 258 65 339 46 481 89 764 62210 31 38 349 84 443 593 638 884 63109 387 513 62 756 889 925 64070 101 47 213 50 86 310 47 413 25 553 638 82 712 26 838 65120 84 330 524 49 620 48 746 66040 62 167 221 548 79 765 869 924 70 80 67040 67 210 26 66 562 626 38 64 847 74 76

68036 147 244 45 392 82 602 72 705 11 895 69047 139 318 581 618 29 719 835 917 59 70117 212 50 342 842 934 71047 168 322 32 504 29 643 58 895 969 72078 115 80 337 39 444 701 7 20 55 97 961 73008 96 101 261 74063 89 171 524 935 75000 196 505 668 90 806 938.

76011 54 62 184 332 68 454 557 609 12 16 763 81 902 77045 253 584 623 877 78070 98 180 290 311 13 428 94 583 84 684 711 875 911 78 79143 204 371 448 58 67 573 666 741 801 88 80064 100 11 92 96 264 329 73 469 699 765 835 42 983 81014 53 59 272 590 51 759 914 82171 330 51 444 653 58 778 83005 214 370 536 78 615 788 886 84224 73 356 656 808 44 952 61 85011 59 18 233 42 96 326 581 754 70 86583 91 680 787 87056 77 138 296 319 427 38 531 40 68 676 747 801 65 88083 162 219 35 324 460 517 27 76 637 780 98 836 52 908 89174 374 441 647 746 62 903 37 9028 40 104 257 321 417 543 693 741 901 12 32 91070 239 64 443 84 484 628 704 59 862 92002 158 277 93 352 85 425 88 92 529 805 29 57 920 93414 54 64 531 52 640 790 94193 394 81 412 500 22 983 95003 08 72 336 504 718 971 96053 62 83 109 41 303 89440 538 613 943 97025 111 23 24 230 61 359 459 561 687 700 49 804 85 98096 144 64 67 223 436 73 636 781 807 943 99099 140 296 350 541 758 942 100037 89 142 332 575 644 101153 376 547 959 95 102124 203 301 31 405 55 88 676 805 69 103071 269 80 347 61 67 424 30 61 852 961 104098 267 728 841 105106 329 92 487 695 725 87 827 964 106042 82 88 104 84 249 347 74 569 698 864 107145 322 31 577 633 771 818 950 108146 264 443 74 631 67 891 933 109230 53 90 429 32 254 63 634 850 61 110008 103 45 88 468 75 519 627 776 882 903 111070 108 50 207 80 802 36 90 112232 33 453 527 38 57 65 739 67 79 95 819 951 113031 92 539 714 36 811 39 955 87.

114055 58 165 310 52 486 523 62 92 888 115047 174 341 590 695 713 47 116115 408 18 619 837 968 70 117128 73 251 354 74 438 84 554 745 826 968 18068 83 87 246 53 72 393 459 738 26 6 991 119091 92 118 62 348 418 56 514 66 624 84 880 947 120211 12 96 667 813 77 916 32 121027 224 362 427 522 30 617 714 76 897 122560 622 55 743 907 30 123001 05 09 18 102 254 349 64 484 558 62 777 98 839 905 124134 439 78 692 757 860 85 90 1225122 70 72 250 53 342 524 46 673 750 56 65 126397 541 65 77 614 906 127020 66 93 228 38 912 402 578 968 83 128018 29 203 372 461 582 713 77 828 917 129107 203 48 468 84 527 610 50 824 130024 66 102 343 60 549 52 845 53 131339 482 512 28 44 697 707 859 91 132036 339 93 495 561 728 50 940 133024 87 123 39 270 356 441 85 615 58 81 609 17 758 98 836 986 134197 420 30 540 63 669 738 93 845 907 79 135019 96 140 56 94 379 442 59 77 639 45 737 74 863 924 48 136056 205 25 82 341 561 609 933 55 137038 85 270 426 84 591 629 865 138013 79 108 23 51 296 312 537 52 73 668 702 42 811 924 139030 39 88 111 6570 354 450 554 77 767 908 140025 35 127 44 80 658 64 692 869 79 933 141056 151 66 321 86 92 560 896 936 142021 56 202 08 68 342 468 515 75 601 84 708 807 933 78 143003 119 81 515 64 311 471 551 58 650 53 86 705 944 72 144015 30 57 69 214 374 548 52 767 79 80 936 60 145191 259 83 323 416 903 146069 251 438 62 97 451 55 611 746 821 31 94 147069 118 29 432 591 625 91 787 908 52 98 148049 152 96 203 16 58 334 472 640 53 79 700 45 149003 309 48 98 459 538 838 54 994 150125 85 306 15 635 71 84 748 57 979 151086 123 35 42 209 837 487 658 703 152114 69 696 925 86 153222 23 332 33 508 602 98 778 853 919 154431 71 636 63 79 858 916.

CIAGNIENIE POPOŁUDNIOWE.

10,000 zł. na Nr. 163319.

Po 5000 zł. na N-ry 16486 63105

Po 2000 zł. na N-ry 1089 10535 12620 26268 30323 34520 40611 57208 82839 85340 91270 95983 102884 104323 110357 132283.

Po 1000 zł. na N-ry 3007 3808 8015 15917 21591 27244 29951 31030 35147 35319 49128 73835 74512 80038 80422 83194 85113 92066 92831 96113 105834 113471 114743 115936 118716 122875 124078 124165 126245 135224 141703 145364 147680 148205

Po 250 zł. na N-ry:

53 211 74 453 558 613 53 79 731 46 53 814 966 69 1018 37 45 159 38 252 334 408 65 545 632 774 809 61 932 89 98 2137 59 326 631 92 704 75 80 829 961 3076 90 223 25 476 616 59 760 841 4113 270 306 28 419 37 539 707 32 802 5240 71 388 777 837 925 6033 75 125 303 56 422 500 21 70 649 96 704 06 32 48 7270 426 88 562 672 723 8069 130 91 488 519 750 73 9188 344 407 81 716 17 86 89 889 929 34 87 10012 92 341 569 690784 810 936 7411482 513 17 802 54 64 964 12067 154 291 480 614 44 797 849 969 13003 81 114 23 404 11 40 42 71 649 54 817 948 60 14038 236 317 62 986 420 607 15027 156 408 509 32 657 913 44 78 16082 99 100 203 513 738 51 77 894 170223 428 35 55 532 619 836 95 905 18109 453 627 778 833 954 19053 201 525 957 20016 124 201 41 576 79 675 837 93440 45 46 21071 175 93 97 328 483 731 76 78 838 59 22071 167 79 209 424 590 662 719 894 969 23082 343 62 557 745 903 34 87 24026 64 201 579 623 24 575 25044 146 276 340 60 734 54 855 911 19 39 97 26042 105 459 95 619 967 27143 391 93 411 93 502 30 763 805 965 18299 430 604 745 863 97 29122 79 230 522 641 53 927 30205 583 788 31114 39 361 656 716 76 32051 239 404 676 96 33010 114 229 50 312 471 646 711 20 49 55 63 34083 341 406 85 529 46 78 83 644 819 35134 63 326 84 783 815 23 53 75 36036 85 160 86 267 70 456 65 604 10 21 42 76 750 97 87837041 97 140 48 78 208 348 73 542 89 630 97 706 1188 822 27 948.

38020 133 259 576 602 759 830 35 983 39107 53 220 27 317 412 576 962 76 40183 333 756 924 41087 445 737 886 905 42026 426 610 772 99 915 43094 115 293 330 644 75 742 953 80 44124 45 83 483 90 517 58 682 98 922 32 45009 140 217 394 408 43 843 911 46121 28 420 55 576 634 83 803 903 47310 70 400 616 23 43 89 703 974 93 48102 65 435 523 953 49074 90 259 92 376 562 709 52002 15 96 543 605 742 916 51088 457 507 22 624 28 740 77 94 882 52040 56 169 200 469 53045 94 221 90 332 458 94 689 762 54082 87 89 137 40 205 356 58 63 478 512 15 85 690 740 843 55035 40 154 406 12 86 536 70 614 774 853 937 61 56016 30 75 175 365 542 659 724 44 90157006 34 55 72 317 23 404 58 81 537 625 36 797 951 8039 97 362 99 431 43 61 532 38 43 96 603 748 820 23 32 66 953 59385 536 39 665 90 775 60252 68 335 53 502 56 86 640 79 799 905 61023 38 66 278 456 51028 40 645 779 833 67 915 27 62279 82 90 445 359 664 78 826 63028 50 66 137 224 366 401 743 850 64018 27 132 242 44 512 746 96 800 39 959 64 65055 115 28 31 222 25 316 477 87 500 645 74 94 719 34 76 908 20 40 50 66074 399 495 511 764 67126 219 461 706 868

68257 313 489 592 752 933 69166 205 56 81 731 60 242 934 70041 215 388 97 574 86 782 823 24 59 71102 264 487 522 631 98 754 809 35 998 72233 301 516 91 668 83 712 803 11 59 942 60 73077 117 235 68 93 350 416 17 87 514 684 736 69 851 62 85 74144 256 350 450 617 19 49 838 53 937 86 91 75858 93 912

76015 35 159 317 55 478 544 69 701 893 916 33 77023 155 90 290 469 932 78050 99 172 226 469 527 746 816 33 39 79045 64 154 238 99 438 46 587 810 80002 113 21 317 89 400 592 769 71 873 901 12 81141 43 84 463 666 82 767 846 82046 195 225 28 57 64 342417 659 793 865 83017 91 322 455 518 57 627 750 808 959 78 84211 43 358 474 510 85270 71 422 514 58 85 615 772 829 63 86049 217 18 99 342 62 411 649 86 752 886 912 96 87023 32 152 278 387 489 567 619 716 818 55 932 79 88029 397 636 91 89107 17 342 63 444 95 633 820 75 990 90013 84 90 202 558 78 679 706 839 96 91020 139 387 400 500 640 921 81 92054 83 84 377 459 565 775 944 93022 43 141 221 57 393 642 66 822 82 903 94367 468 640 44 97 764 95651 92 922 96034 59 93 468 950 97161 316 457 512 628 33 705 90 802 50 942 98068 249 75 95 444 608 748 856 917 39 70 99319 508 19 21 825 83 979 100002 85 132 94 289 371 97 480 559 65 690 753 101032 110 56 226 395 434 669 725 30 74 813 905 34 64 102027 36 102 17 270 330 413 72 601 5 44 832 103021 33 153 242 353 83 87 704 44 93 881 921 63 86 99 104357 75 82 786 895 970 105001 37 110 58 319 35 409 594 629 36 718 91 106054 174 256 406 649 702 74 998 99 107074 168 96 217 47 338 71 92 93 440 56 991 108144 91 204 485 88 540 651 57 800 24 93 974 109154 200 390 535 44 600 37 747 50 63 900 4 5 110006 47 101 502 86 810 20 938 111298 322 23 630 732 63 846 70 112250 61 502 51 81 659 786 806 113012 34 374 85 468 600 756 96 847 930.

114085 227 326 401 640 929 115346 63 93 664 769 116100 55 91 212 312 78 499 535 812 117069 177 95 228 409 528 59 96 806 94 932 118024 553 693 119040 84 692 129002 3 50 91 335 427 646 747 50 860 910 76 121222 300 28 594 622 792 923 37 122395 455 657 759 826 123173 86 03 57 318 536 817 124144 222 343 595 98 664 705 26 60 802 21 125289 341 51 70 401 575 685 704 126115 68 242 47 70 518 879 905 127082 241 69 685 848 958 69 128224 439 40 504 699 716 19 21 940 129002 379 456 86 500 654 841 99 986 130079 125 46 69 255 68 408 20 535 883 131052 106 47 360 601 704 964 132018 50 89 104 26 321 508 619 53 813 963 82 133145 229 78 308 34 439 516 83 750 56 811 62 63 134028 79301 405 18 587 712 851 935 98 135042 71 100 204 6 23 332 440 565 136051 63 366 83 86 439 68 96 696 728 879 88 137047 108 366 657 95 711 52 138014 104 5 26 65 214 97 367 437 692 925 76 13917 23 381 455 686 847 952 69 14095 203 522 749 821 61 85 141147 83 217 445 653 729 86 848 142532 689 753 924 143007 24 262 84 386 428 91 517 88 800 35 144036 188 314 934 145426 34 84 535 51 666 72 732 52 807 51 919 20 146207 67 318 635 147164 258 320 22 56 401 641 758 83 844 944 84 148157 346 400 777 98 859 953 149021 101 56 88 226 96 394 468 546 99 150075 134 56 243 92 317 468 91 590 785 893 151147 98 203 398 484 504 18 67 95 652 994 152100 219 96 328 507 632 64 715 821 95 153198 150402 13 34 65 694 738 818 154035 401 18 34 602 70 767 77 827 30 931 81.

קלאנג-קינא **CAPITOL**

הײַנט גרויסע פרעמיערע! הײַנט גרויסע פרעמיערע!

טײַװעל פון דער גרויסער שטאט

אין די הויפטראלן: **EDMUND LOWE i W. GIBSON**

אנהייב אין נצוו. — טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12.30 א זייגער בייטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטן. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אװ. זונטאג און יום-טוב פון 9 — 1 פארמיטאג. באזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

כירורגישער קאבינעט
Dra med. M. Kantora

איז געווארען איבערגעטראגען אויף זשעלאזנא 5

טעל. 112-22

נעהמט אן פון 1—3 און פון 6—8 אוו. לעטשניצע-פרייזען.

וויכטיג נייעס

פאר לאנגעקליידעטע בעפעלקערונג!

איהר דארפט שוין נישט טראגען קיין מאנדיים-מלבושים דען איך דער געוועזענער געשעפטס-אנפיהרער פון דער בעוואוסטער פירמע ח. מענדראווסקי האב צוליב זיין אפרייזע נאך ארץ-ישראל ערעפענט א געשעפט פון

יידישע לאנגע מלבושים

מיט גוטע בעשטעלטע ארבייט און גאראנטירטע ציפרידענהייט אויך פאר נישט טייערערע פרייזען ווי מאנדייטע.

איך בעזיץ שטענדיג אויף לאגער זיידענע יופיצעס.

אויך גאנצע אויסשטייערס פאר חתנים. — אויף פערלאנג ווערט אויסגעפערטיגט אין פערלויף פון 24 שעה. געדענקט די אדרעס:

אביגדור ווארטסקי, לאדז

פולנאצנא 5 אין הויף. סאלידע בעדינונג.

וויכטיג פאר עלעגאנט געקליידעטע! אי. מיין געשעפט ווערט אויסגעפערטיגט מלבושים לויט די נייעסטע פאסאנער.

פאבריקאנט „LUTNIA" איוואניטש

ערשטקלאסיגע שטרענג-כשר'ע קוד, נעהמט אויף געסט אויף רישאלט.

קורטאקסע, 12 בעדער, וואוינונג, קאסט, דער אויטא פון דער באהן און צו דער באהן. אלעס צוזאמען 180 זל.

עוענטועלע אינפארמאציעס „לוטניא". איוואניטש, אדער געפעליגערוויזע ביי פרענקעל, לאדז, פיעטריקאווער 14. אנמעלדונגען ביז צום 15-טען ד. ח.

מ. גראסס, ח. שטערן.

4971

— צוריק אהיים — באהן-הנחה ביז 80%. —

ווערקשטעל שירמס פון און שפאציר-שטעקענס
ס. פייגענבוים

לאדז, נארוטאוויטשא 19

עמפפעהלט אין א רייכען אויסוואהל פון קאלירטע דאמען- און מענער-שירמס און שטעקענס צו קאנקורענץ-פרייזען. נעהמט אן אלערליי רעפאראטורען פון שירמס און שטעקענס.

ספרים, טליתים
שול-ביכער,

שרייב-מאטעריאל, מחזורים, סליחות, 25 פראצ. ביליגער!

ווסכאדניא 34, פראנט-געשעפט ווי אויך אינגאנג דורכ'ן טויער.

צו בעקומען אלע ארט ספרים און לעהרביכער, ספעציעלער אויסוואהל פון מחזורים, אויך מיט פוילישער איבערזעצונג ש"ס, חומשים, משניות, מדרשים, סדורים, טליתים, גארטלען, קאפלען, ציצית, מזוזות, שעהנע תפילין. צום נייעם שול-סעזאן פערקויף פון אלערליי שול-ביכער, אויך שרייב-מאטעריאל, אזוי אז דאס שול-יונגעל קען זיך אלעס איינקויפען אויף איין ארט און צו רעעלע פרייזען. פאר שול-קינדער — גרויסע הנחות, געדענקט דעם אדרעס:

ווסכאדניא 34, פראנט געשעפט אדער דורכ'ן טויער.

שייטלעך
צו בעקומען
קערש,
סמווראווא 15

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פער-גיפטונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס און פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אראפ אין דעם פיס אין דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעלע נאמענע הייל-באנדאזשען בעזייטיגען זיכער דעם שווערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייזונגען ספעציעלע הייל-גארסעטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פיס און פלאם-פיס, ווי אויך קינסטליכע גומענע פיס.

עמפפאנגס טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אבענד.

אײנציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped
פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska 10, tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערשײַנען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. רעקלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש, פראפ. ד"ר י. מארישלער. פראפ. דר בר. קיעדראנאווסקי און אויך אנדערע.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דערמיט דריק איך אויס הארציגסטען דאנק דעם ה' ד"ר. י ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 פאר בעפרייען מיך פון א שווערען ברוך, אויף וועלכען כ'האב אזוי שטארק געליטען און כ'בין 3 מאל געווען אפערירט.

(—) K. Hartman, fabrykant, Łódź, ul. Franciszkańska 34

Lekarz-Dentysta
B. Alfabet

זגערזשער 11, טעל. 118-50

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 9—2 און פון 3—8 אוו.

קאמיסיאנס-לאגער
פון פערשידען מאדערן
מעבעל

נייעס און גענוצטע בעקומט איהר צו די ביליגסטע פרייזען נור ביי

א. ווייצמאן
שעבקעוויטשא 6.

בעמ.: איך קויף אויך פערשידען גע-נוצטע מעבעל, דיוואנעס, נייה-מאשינען, שרייב-מאשינען, פעלצען א.ז.וו.

4800

רעקלאמע
הריינע אנאנסען
1 זלאטי אנאנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

עס ווערט געזוכט א שטריקער אויף א 9-ער מאשין ביי גאטליב, נאוואמיעסקא 11

עס ווערט געזוכט א יונגעל צו טועל א מיידעל צו א קראפט-לעבער-מאשין צו טריקא-ווערש ביי קופערמינץ, קאמיענגא 9. 4843

א קוואליפיצירטער שפולער (רינג) אויף קראפט צו 9-ער וויגאניע-מאשינען קען זיך מעלדען ביי מעללער, אגראדאווא 9.

ראקאלען

צו פערמיטען א לאקאל 7 X 7, גע-אייגענט פאר א סוויטער-פאבריקעל, גלייכ-צייטיג איז אויך דער פלאץ פאסענד פאר פערקויפסשטעלע. זאוואדזקא 16a, ביים ווירט פון 1—3 נאכמ.

2 צימערן און קיך אויפ'ן 2. שט. צו פערמיטען. צו ערפאהרען קאנסטאנ-טינער 16, ביים ווערטער. 4826

פערשידענעס

א קירושנער-געזעלען מיט 5-יעה-ריגער פראקטיק, קען אויך צושניידען, זוכט ארבייט. אפערטען אין אדמיניסטר. אונטער „קירושנער". 4837

ס'איז פערלוירען געווארען א לא-טעריע-צעטעל נומ' 74725 פון ליטמאנ'ס קאלעקטור. בעווארענישען זיינען געמאכט געווארען. אפצוגעבען נארוטאוויטשא 12 גאלדבערג. 4821

געלעגענהייטליך צו פערקויפען א ראהע (קראק) מאשין צו סוויטערס און הענטשקעס. לאגעוונינצקא 12, פאנקאווסקי

איך האב פערגעסען א פאלטען אין טעאטער „פאפולארני" שבת-צו-נאכטס, ד. 9/IX. איך בעט דעם ערליכען פינדער געגען גרויסע בעלוינונג אפצוגעבען אין אדמ. אונטער „Sz. M." 4829

ס'ווערט געזוכט ארויסצוגעבען אויף 9-ער און 8-ער שטריק-מאשינען. צו ווענ-דען זיך פאמארסקא 67, וו. 42. 4842

עס איז פערלוירען געגאנגען א פראטעסט אויף 90 זל. אויסשטעלער „קארן און ראזענבלום", זשירא זלאטאוו-סקי, וואס האט פאר קיינעם קיין שום ווערט נישט. אלע בעווארענישען זיינען געמאכט געווארען. אפצוגעבען גרינעם מארק 3, צו זילבערבוים.

פרייע פאסטענס

א סוויטער-מאכער און א האנד-נייהער ווערט געזוכט קאמיענגא 2, ביי קופער. 4823

א קראפט-שפולערין צו זאקען ווערט געזוכט. צו ערפאהרען ווסכאדניא 31, אין קעלער, קריגסהער. 4824

א שטריקער צו קראפט P.D. ווערט פון זאפארט געברויכט ביי לויפער, קאנסטאנטינער 44. 4827

ס'ווערט געזוכט פון זאפארט א מא-שינערין צו סוויטערס, ווי אויך א האנד-נייהערין ביי טרעפלער, פילסודסקיעגא 47

ס'ווערט געברויכט א שטריקער צו א 10-ער מאשין פון זאפארט. פיעטרי-קאווער 88, וו. 47. 4838

א שיק-יונגעל ווערט געזוכט. 11-טער ליסטאפאד 9, וו. 23. 4836

א פאדרעטשנע און א לערן-מיידעל צו סוויטערס קענען זיך מעלדען צמענ-טארנא 3, וו. 11. 4833

א נייהער און א ריכטעווער קענען זיך מעלדען פיעטריקאווער 117, מיי-עראוויטש. 4844

א רעפעזירקע און א שפולערין צו סוויטערס ווערט געזוכט פון זאפארט ביי ל. זעלמאנאוויטש, סאלנא 8. 4840

צאהן-ארצט
Rozin-Reichowa
צוריקגעקעהרט

זגערזשער 38

(קענענאיבער זגערזשער 15)

נעמט אן פון 10—2 מיטאג און פון 4—7 נאכמ. צו לעטשניצע-פרייזען.

Dr. med.
E. Reicher

ספעצ. פאר מענער-שוואכע, קינדערלאזיג-קייט-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג

פאלודניאווא 28, טעל. 201-93

צוריקגעקעהרט.

נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8, זונטאג און פייערטאג פון 9—1.

צאהן-ארצט
St. Gelberg

14 זאוואדזקא 14, טעל. 108-33

צוריקגעקעהרט

נעהמט אן פון 10—2 און פון 4—7 אוו.

צאהן-ארצט
טאנדאווסקא

51 גלובנא 51

(רוג קילינסקיעגא), טעל. 174-93

נעהמט אן צו לעטשניצע-פרייזען פון 9 פריה ביז 8 אוו. זונטאג פון 10—12 בייטאג. רענטגען - פאטאגראפיעס סאליקס-בעלייכטונג. קינסטליכע ציין.

אי בר אוריין הוא יאי
(מנחות נ"ג)

אין אלע רעכטס-ענינים ווי: פאדאט-קאווע, סאנדאווע, וואיסקאווע, פר. אקטען פון: שותפות, ליקווידאציע, דזשיערזשאווע, קויף און פערקויף א.ז.וו. אינפארמירט, רעדאגירט און ערלעדיגט לויט'ן אוסטאוו

רעכטסק.

י. ח. בוזין, לאדז,
3 אגראדאווא 3

טעל. 191-48

(עקזיסטירט זייט 1910)

כ'פיהר ארורך געזעצמעסיג שורס-געריכטען און בעטעליג זיך אין בוררות; סוס'ן בעס-טען ערפאלג.

פ.ס. פאר שטענדיגע קליענטען אלע ארט אינפארמאציעס (טעלעפאניש) בחנם.

Dr. Mortkowicz
האט זיך איבערגעצויגען
— אויף —
66 Zachodnia 66

ll איינגאנג, פ׳עטריק, 33, טעל. 123-27

נעהמט אן פון 5—7 אוונד.

DR. MED.
J. SCHLOSSER
כירורג
צוריקגעקעהרט

נארוטאוויטשא 40, טעל. 122-16

נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

Dr.
J. HERSZFINKIEL

זשעלאזנא 8a

טעל. 111-87

צוריקגעקעהרט

לעטשניצע
זגערזשער 17

נעהמט אן קראנקע אין אלע ספעציאליטעטן

פון 9 פריה ביז 7 א זייגער אוונט.

וויזיט 3 זל.

קלעפסידרעס
צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אן די דרוקעריי פון „נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעקלעבט איבער שטאט.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער נייט שפאלטען

אין טעקסט—40 • • • • —60 • • • • 4

נאכ'ן טעקסט—12 • • • • —18 • • • •

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קלענע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס ווייטערדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז:

אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טער מין פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמיני. איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.